

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 พุทธประวัติ

1 ชั่วโมง

1 สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การศึกษาพุทธประวัติตั้งแต่ประสูติจนถึงบำเพ็ญทุกรกิริยา โดยใช้การวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผลนั้น ย่อมทำให้ได้ข้อคิดสำคัญซึ่งสามารถนำมาเตือนสติและเป็นหลักในการประพฤติตนอย่างเหมาะสม

2 ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.1/3 วิเคราะห์พุทธประวัติตั้งแต่ประสูติ จนถึงบำเพ็ญทุกรกิริยา หรือประวัติศาสดาที่ตนนับถือ ตามที่กำหนด

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1) อธิบายพุทธประวัติตั้งแต่ประสูติ เสด็จออกผนวช ตรัสรู้ แสดงปฐมเทศนา ประกาศพระศาสนา จนถึงปรินิพพานได้
- 2) วิเคราะห์พุทธประวัติตอนประสูติ ทอดพระเนตรเห็นเทวทูต 4 ทรงแสวงหาความรู้ และบำเพ็ญทุกรกิริยาได้

3 สาระการเรียนรู้

3.1 สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- สรุปและวิเคราะห์พุทธประวัติ
  - ประสูติ
  - การแสวงหาความรู้
  - เทวทูต 4
  - การบำเพ็ญทุกรกิริยา

3.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

(พิจารณาตามหลักสูตรสถานศึกษา)

4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร

4.2 ความสามารถในการคิด

- 1) ทักษะการวิเคราะห์
- 2) ทักษะการประยุกต์ใช้ความรู้

4.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ซื่อสัตย์สุจริต
2. มีวินัย
3. ใฝ่เรียนรู้
4. มุ่งมั่นในการทำงาน

6 กิจกรรมการเรียนรู้

วิธีสอนด้วย บทเรียนสำเร็จรูป

- นักเรียนสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัยและทำสมาธิก่อนเรียน

นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

ขั้นที่ 1 เตรียมการ

สื่อการเรียนรู้ : แบบทดสอบ

1. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง พุทธประวัติ เพื่อประเมินความรู้เดิมของนักเรียน
2. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ แล้วครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจวิธีการเรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูป โดยให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งในบทเรียนสำเร็จรูปอย่างเคร่งครัด

ขั้นที่ 2 นำเข้าสู่บทเรียน

สื่อการเรียนรู้ : บัตรภาพ

คำถามกระตุ้นความคิด

1. ครูนำภาพพุทธประวัติ มาให้นักเรียนดู แล้วให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้
    - ภาพที่ครูนำมาให้นักเรียนดูนั้น เป็นภาพพุทธประวัติตอนใด
    - เหตุการณ์ในภาพดังกล่าว มีความสำคัญต่อชาวพุทธอย่างไรบ้าง
  2. ครูอธิบายเชื่อมโยงให้นักเรียนเข้าใจว่า พระพุทธเจ้าเป็นผู้มีพระคุณต่อชาวโลก ทรงสั่งสอนแนวทางการดำเนินชีวิตที่ประเสริฐแก่บุคคลทั่วไป การศึกษาพุทธประวัติย่อมทำให้เห็นแบบอย่างการดำเนินชีวิตที่ดีมีคุณค่า ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตได้
  3. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด
- ข้อความที่กล่าวว่า พระนางสิริมหามายาทรงสุบินเห็นช้างเผือก มีความสอดคล้องกับการประสูติของพระพุทธเจ้าอย่างไร (การประสูติของมหาบุรุษ ผู้มีบุญบารมี และมีปัญญามาก)

ขั้นที่ 3 กิจกรรม

สื่อการเรียนรู้ : บทเรียนสำเร็จรูป

1. ครูแจกบทเรียนสำเร็จรูปให้นักเรียน คนละ 1 ชุด แล้วครูเน้นย้ำให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งในบทเรียนสำเร็จรูปอย่างเคร่งครัด
2. นักเรียนแต่ละคนศึกษาความรู้และตอบคำถามในบทเรียนสำเร็จรูป (ครูกำหนดเวลาประมาณ 30 นาที หรือตามความเหมาะสม)
3. ครูสุ่มนักเรียนออกมาตอบคำถามจากบทเรียนสำเร็จรูปในแต่ละกรอบ แล้วครูและนักเรียนช่วยกันตรวจสอบความถูกต้อง

ขั้นที่ 4 สรุป

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : —

คำถามกระตุ้นความคิด

1. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ข้อคิดที่ได้จากการศึกษาพุทธประวัติ
2. นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง พุทธประวัติ ในตอนที่กำหนดให้ ดังนี้
  - ตอนประสูติ
  - ตอนตรัสรู้
  - ตอนประกาศพระศาสนา
  - ตอนปรินิพพาน
3. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด
  - นักเรียนมีวิธีการแสวงหาความรู้คล้ายคลึงหรือแตกต่างกับวิธีการของพระพุทธเจ้า (พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ขั้นที่ 5 ประเมินผล

สื่อการเรียนรู้ :

1. บทเรียนสำเร็จรูป
2. แบบทดสอบ

1. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนบทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง พุทธประวัติ โดยคิดคะแนนร้อยละ 60 จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์
2. ในกรณีที่นักเรียนบางคนไม่ผ่านเกณฑ์ให้กลับไปศึกษาบทเรียนสำเร็จรูปอีกครั้ง (นอกเวลาเรียน) จนกว่าจะผ่านเกณฑ์หรือครูอาจใช้วิธีอธิบายเพิ่มเติมเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนก็ได้

- ครูมอบหมายให้นักเรียนแต่ละคนทำแผ่นพับ เรื่อง พุทธประวัติ โดยให้ครอบคลุมประเด็นตามที่กำหนด ดังนี้
  - 1) การวิเคราะห์พุทธประวัติตอนประสูติ
  - 2) การวิเคราะห์พุทธประวัติตอนทอดพระเนตรเห็นเทวทูต
  - 3) การวิเคราะห์พุทธประวัติตอนทรงแสงหาวความรู้อะปวเพ็ญทุกกรกิริยา

7 การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	แบบทดสอบก่อนเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	(ประเมินตามสภาพจริง)
ประเมินการนำเสนอผลงาน	แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ และมุ่งมั่นในการทำงาน	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแผ่นพับ เรื่อง พุทธประวัติ	แบบประเมินแผ่นพับ เรื่อง พุทธประวัติ	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

8 สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง พุทธประวัติ
- 2) แบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน เรื่อง พุทธประวัติ
- 3) บัตรภาพ

8.2 แหล่งการเรียนรู้

—

การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน (รวบยอด)

แบบประเมินแผนพับ เรื่อง พุทธประวัติ

(ชิ้นงานที่ 1)

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1	การวิเคราะห์พุทธประวัติตอนประสูติ				
2	การวิเคราะห์พุทธประวัติตอนทอดพระเนตรเห็น เทวทูต				
3	การวิเคราะห์พุทธประวัติตอนทรงแสวงหาความรู้ และบำเพ็ญทุกรกิริยา				
รวม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

- ดีมาก = 4 คะแนน
- ดี = 3 คะแนน
- พอใช้ = 2 คะแนน
- ปรับปรุง = 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
11 - 12	ดีมาก
9 - 10	ดี
6 - 8	พอใช้
ต่ำกว่า 6	ปรับปรุง

เอกสารประกอบการสอน

บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง พุทธประวัติ

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนอ่านและศึกษาทำความเข้าใจเนื้อหาในแต่ละกรอบตามลำดับ ห้ามศึกษาข้ามกรอบเป็นอันขาด
2. ให้นักเรียนตอบคำถามในแต่ละกรอบลงในกระดาษที่ครูแจกให้ โดยห้ามดูเฉลยหรือลอกคำตอบของเพื่อน
3. เมื่อนักเรียนตอบคำถามเสร็จแล้วให้ดูเฉลยในตอนท้ายของแต่ละกรอบ

แบบทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน บทเรียนสำเร็จรูป เรื่อง พุทธประวัติ

คำสั่ง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

- บทวิเคราะห์ที่พระนางสิริมหามายาทรงพระสุบินเห็น
ข้างเผือก ตีความได้ตรงกับข้อใดมากที่สุด
ก. พระโอรสในพระครรภ์ จะเป็นผู้มีปัญญามาก
ข. พระโอรสในพระครรภ์ จะเป็นผู้มีบุญบารมีมาก
ค. พระโอรสในพระครรภ์ จะเป็นผู้มีอัสวขยญาณสูง
ง. พระโอรสในพระครรภ์ จะเป็นผู้มีปฏิภาณไหวพริบสูง
- พระเจ้าสุทโธทนะมีพระราชประสงค์ให้เจ้าชายสิทธัตถะ
ดำเนินชีวิตตามข้อใด
ก. เป็นศาสดาเอกของโลก
ข. เป็นกษัตริย์ผู้ทรงอำนาจ
ค. ศึกษาความรู้ในสำนักต่างๆ ทุกด้าน
ง. ตัดสินพระทัยดำเนินชีวิตด้วยพระองค์เอง
- สิ่งที่เป็นหลักฐานแสดงถึงอภิวาจาที่พระพุทธเจ้า
ทรงประกาศว่า เราเป็นผู้เลิศ เป็นผู้ยิ่งใหญ่
เป็นผู้ประเสริฐที่สุดในโลก คือข้อใด
ก. ทรงนิมิตเสด็จไปประกาศศาสนาในแคว้นมคธ
ข. ทรงเป็นมหาบุรุษเอกทำประโยชน์ยิ่งใหญ่ให้แก่
โลก
ค. ทรงเป็นผู้อยู่เหนือโลก คือ กามภูมิ รูปภูมิ
และนรกภูมิ
ง. ทรงประกาศหลักธรรม เรื่อง ความไม่ประมาท
เป็นปัจฉิมโอวาท
- เหตุการณ์ที่ยกมาเปรียบกับการปฏิบัติตนตาม
แนวทาง มัชฌิมาปฏิปทา จนได้
ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือ
เหตุการณ์ใด
ก. การประสูติของพระโอรส “ราहुล”
ข. การทอดพระเนตรเห็นเทวทูต
ค. พระอินทร์มาเทียบสายพิณ
ง. การบำเพ็ญทุกรกิริยา
- หลักธรรมธัมมจักกัปปวัตตนสูตร คือ หลักธรรมที่
ทรง แสดงแก่สาวกในข้อใด
ก. ปัญจวัคคีย์ทั้ง 5
ข. พวกชฎิล 3 พี่น้อง
ค. พระเจ้าพิมพิสารแห่งแคว้นมคธ
ง. พระสารีบุตร และพระโมคคัลลานะ
- พระอัครสาวกเบื้องขวาของพระพุทธเจ้า คือใคร
ก. พระราहुล ข. พระสารีบุตร
ค. พระโกณฑัญญะ ง. พระโมคคัลลานะ
- สิ่งที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ คืออะไร
ก. ไตรสิกขา ข. หลักธรรม
ค. อริยสัจ 4 ง. ทางดับทุกข์
- พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนาแก่ผู้ใด
ก. ปัญจวัคคีย์
ข. อุทกดาบส รามบุตร
ค. อาหารดาบส กามโคตร
ง. พระโมคคัลลานะ พระสารีบุตร
- พุทธประวัติตอนทอดพระเนตรเห็นเทวทูตนั้น “เทว
ทูต” เปรียบเสมือนข้อใด
ก. การเห็นในสิ่งที่ตึ๊งาม
ข. เทวดาที่สามารถบันดาลสิ่งต่างๆ ได้
ค. ผู้ที่นำสิ่งที่ตึ๊งามมามอบให้แก่เจ้าชายสิทธัตถะ
ง. การเห็นคนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะ
แล้วนำมาคิดจนเห็นความจริงว่าชีวิตนี้เป็นทุกข์
- ธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนา เรียกว่า
อะไร
ก. พุทธธรรม
ข. หลักไตรลักษณ์
ค. มรรคมีองค์ 8
ง. ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

เฉลย

1. ก   2. ข   3. ข   4. ค   5. ก   6. ข   7. ค   8. ก   9. ง   10. ง

กรอบนำ

นักเรียนคงจะเคยเรียนพุทธประวัติ อันหมายถึง ประวัติของพระพุทธเจ้ามาบ้างแล้ว และเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกว่า ต้องเรียนบทเรียนนี้ซ้ำ ๆ จนเกิดความเบื่อหน่าย เราลองมาทดสอบและลำดับความรู้ของเราเป็นตอนๆ เกี่ยวกับพุทธประวัติกันดีกว่า

พระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์กับจิตใจของคนไทยและชาติไทยในด้านวัฒนธรรมขนบประเพณี มาเป็นเวลานาน พุทธศาสนิกชนทุกคนจึงควรทราบถึงประวัติ และการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา พุทธจริยวัตรอันเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนให้เกิดความสะอาด สว่าง และสงบ

ในอดีตกาลย้อนหลังก่อนพุทธศก 80 ปี ดินแดนนี้มีชื่อว่า “ชมพูทวีป” หมายถึง ดินแดนที่เป็นประเทศอินเดีย เนปาล ศรีลังกา ปากีสถาน บังกลาเทศ และภูฏาน ในปัจจุบัน ซึ่งประชาชนในยุคนี้นับถือศาสนาพราหมณ์ อันเป็นศาสนาเก่าแก่ที่สุดในโลก

พระเจ้าสุทโธทนะ กษัตริย์แห่งกรุงกบิลพัสดุ์ ทรงอภิเษกสมรสกับพระนางสิริมหามายา พระราชธิดาแห่งกรุงเทวทหะ ไม่นานนักพระนางสิริมหามายาก็ทรงพระครรภ์ และเมื่อใกล้ที่จะทรงมีพระประสูติกาล พระนางได้ทูลลา พระสวามี เพื่อไปทรงมีพระประสูติกาลที่บ้านเมืองของพระนางตามธรรมเนียมของอินเดียสมัยก่อน เมื่อขบวนเสด็จมาถึง “สวนลุมพินีวัน” (ปัจจุบัน คือ ตำบลรุมมินเด ประเทศเนปาล) ซึ่งอยู่กึ่งกลางระหว่างกรุงกบิลพัสดุ์กับกรุงเทวทหะ พระนางทรงประสูติพระโอรสและประสูติพระโอรส ณ ใต้ต้นสาละ เมื่อวันที่เพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6

คำถามประจำกรอบนำ

1. ชมพูทวีป หมายถึงดินแดนใด

.....

2. พระนางสิริมหามายา ทรงประสูติพระโอรสที่ใด ปัจจุบันอยู่ในประเทศใด

.....

3. เพราะเหตุใด พระนางสิริมหามายาจึงต้องเดินทางกลับกรุงเทวทหะเพื่อประสูติพระโอรส

.....

.....

เฉลยคำถามประจำกรอบนำ

1. ชมพูทวีป หมายถึงดินแดนใด

..... **ดินแดนที่เป็นประเทศอินเดีย เนปาล ศรีลังกา ปากีสถาน บังกลาเทศ และภูฏานในปัจจุบัน** .....

2. พระนางสิริมหามายา ทรงประสูติพระโอรสที่ใด ปัจจุบันอยู่ในประเทศใด

..... **พระนางสิริมหามายาทรงประสูติพระโอรส ณ สวนลุมพินีวัน ซึ่งปัจจุบันอยู่ในประเทศเนปาล** .....

3. เพราะเหตุใด พระนางสิริมหามายาจึงต้องเดินทางกลับกรุงเทวทหะเพื่อประสูติพระโอรส

..... **เพราะเป็นธรรมเนียมของอินเดียที่สตรีผู้มีครรภ์จะต้องเดินทางกลับไปคลอดบุตรที่บ้านเกิดของตน** .....

กรอบที่ 1 ประสูติ

จากการศึกษาพุทธประวัติตอนประสูติแล้ว ลองมาศึกษาดูสิว่า พราหมณ์ซึ่งเป็นผู้มีอิทธิพลสมัยนั้นได้ทำนายลักษณะพระกุมารอย่างไร และพระเจ้าสุทโธทนะทรงมีพระราชประสงค์ต่อพระโอรสอย่างไร

พระโอรสน้อยได้รับการขนานพระนามว่า “สิทธัตถะ” อันมีความหมายว่า “ผู้สำเร็จในสิ่งที่ประสงค์” และเมื่อทรงประสูติได้ 7 วัน พระราชมารดาก็สิ้นพระชนม์ พระนางปชาบดีโคตมี พระมาตุจฉา จึงเป็นผู้ถวายการเลี้ยงดูต่อมา พระเจ้าสุทโธทนะได้เชิญพราหมณ์ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญตำราทำนายลักษณะได้ทำนายลักษณะพระโอรสไว้เป็น 2 นัย คือ

1. ถ้าพระโอรสทรงครอบครองบ้านเมือง จะเป็นกษัตริย์ผู้ทรงอำนาจ เป็นจอมจักรพรรดิผู้ยิ่งใหญ่
2. ถ้าเสด็จออกผนวช ก็จะได้ตรัสรู้เป็นศาสดาเอกของโลก

แต่พระราชประสงค์ของพระเจ้าสุทโธทนะมีเพียงประการเดียว คือ ทรงปรารถนาที่จะให้เจ้าชายสิทธัตถะได้ครองบ้านเมืองสืบต่อจากพระองค์ เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะทรงเจริญวัย พระเจ้าสุทโธทนะจึงทรงส่งพระราชโอรสเข้าศึกษาในสำนักครุวิศวามิตร จนจบหลักสูตรศิลปวิทยาแทบทุกแขนง และทรงมีพระปรีชาสามารถเหนือบรรดานักศึกษาอื่นๆ

คำถามประจำกรอบที่ 1

1. คำว่า “สิทธัตถะ” แปลว่าอะไร

.....

2. เจ้าชายสิทธัตถะ ได้รับคำทำนายอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

3. พระเจ้าสุทโธทนะทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้พระโอรสดำเนินชีวิตอย่างไรในอนาคต

.....
.....

เฉลยคำถามประจำกรอบที่ 1

1. คำว่า “สิทธัตถะ” แปลว่าอะไร

ผู้สำเร็จในสิ่งที่ประสงค์

2. เจ้าชายสิทธัตถะ ได้รับคำทำนายอย่างไรบ้าง

คำทำนายลักษณะพระโอรสสิทธัตถะมี 2 นัย คือ

1) ถ้าพระโอรสทรงครอบครองบ้านเมือง จะเป็นกษัตริย์ผู้ทรงอำนาจ เป็นจอมจักรพรรดิผู้ยิ่งใหญ่

2) ถ้าเสด็จออกผนวชจะได้ตรัสรู้เป็นพระศาสดาเอกของโลก

3. พระเจ้าสุทโธทนะทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้พระโอรสดำเนินชีวิตอย่างไรในอนาคต

ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้พระโอรสได้ครองบ้านเมืองต่อจากพระองค์

กรอบที่ 2 ครองเรือน

เมื่อคำทำนายพระลักษณะของพระโอรสสิทธัตถะออกมาเป็น 2 นัย นักเรียนคิดว่า คำทำนายในข้อใดถูกต้อง ลองติดตามศึกษาต่อไปนะคะ

พระเจ้าสุทโธทนะทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้เจ้าชายสิทธัตถะครองราชย์สืบต่อจากพระองค์ พระองค์ทรงโปรดให้สร้างปราสาทพระราชวัง 3 ฤดู เพื่อให้พระโอรสประทับอย่างพระเกษมสำราญ และทรงทูลขอพระราชธิดาของพระเจ้าสุปปพุทธะ ทรงพระนามว่า “พระนางพิมพา หรือยโสธรา” ให้ทรงอภิเษกสมรสกับเจ้าชายสิทธัตถะ เมื่อทรงมีพระชนมายุ 16 พรรษา ทรงมีพระราชโอรส ซึ่งพระองค์พระราชทานพระนามว่า “ราहुล” แปลว่า “บัวง”

ครั้งหนึ่งขณะที่เจ้าชายสิทธัตถะเสด็จประพาสอุทยาน ได้ทอดพระเนตรเห็น “เทวทูตทั้ง 4” คือ คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะ ทรงคิดว่า ชีวิตของคนเราต้องตกอยู่ในสภาพเช่นนี้ ไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้ และวิถีทางที่จะพ้นจากความทุกข์ เช่นนี้ได้ก็คือ การสละเพศผู้ครองเรือน พระองค์จึงทรงตัดสินใจเสด็จออกผนวชในตอนดึก ทรงตัดพระเมาลี ถือเพศบรรพชิต ณ ริมฝั่งแม่น้ำโนมา เมื่อมีพระชนมายุ 29 พรรษา

คำถามประจำกรอบที่ 2

1. เจ้าชายสิทธัตถะ ทรงอภิเษกสมรสกับใคร เมื่อพระองค์มีพระชนมายุเท่าไร

.....

2. เหตุการณ์ใดที่ทำให้เจ้าชายสิทธัตถะ ทรงตัดสินใจเสด็จออกผนวช

.....

.....

เฉลยคำถามประจำกรอบที่ 2

1. เจ้าชายสิทธัตถะ ทรงอภิเษกสมรสกับใคร เมื่อพระองค์มีพระชนมายุเท่าไร

พระนางพิมพา หรือยโสธรา เมื่อมีพระชนมายุ 16 พรรษา

.....

2. เหตุการณ์ใดที่ทำให้เจ้าชายสิทธัตถะ ทรงตัดสินใจเสด็จออกผนวช

การทอดพระเนตรเห็นเทวทูตทั้ง 4 คือ คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะ

.....

.....

กรอบที่ 3 บำเพ็ญเพียร

วิธีการศึกษาของนักบวชสีหัตถะ หลังจากทรงออกผนวชแล้วมีหลายวิธี ซึ่งวิธีการศึกษาของพระองค์แสดงให้เห็นถึงพระพุทธรจริยวัตรที่เราชาวพุทธควรนำมาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

1. ทรงเสด็จไปศึกษา ณ สำนักอาจารย์อฬารดาบส และอุทกดาบส จนสำเร็จฌาน 8 ชั้นจนจบหลักสูตรของทั้งสองสำนัก แต่ทรงเห็นว่า มีใช้ทางหลุดพ้นทุกข์ เพราะพระองค์ยังทรงรู้ว่าจิตของพระองค์ยังทรงมีความรัก ความชัง ความหลง อันเป็นกิเลสอยู่ จึงทรงอำลาอาจารย์ทั้งสองเสด็จสู่ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม
2. ทรงบำเพ็ญเพียรตามลำพังที่ตำบลอุรุเวลาเสนานิคมตามความเชื่อของนักบวชโยคี ของอินเดียสมัยนั้น ที่นิยมการทรมานร่างกายให้ลำบากอย่างยิ่งวด เรียกว่า “ทุกกรกิริยา” ขณะที่ทรงบำเพ็ญทุกกรกิริยานั้น มีปัญจวัคคีย์ คือ พรหมณ์ทั้ง 5 ได้แก่ โกณฑัญญะ วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ และอัสสชิ ได้ตามคอยปรนนิบัติ

วิธีการบำเพ็ญทุกกรกิริยา มีขั้นตอนในการปฏิบัติ 3 ขั้นตอน คือ

- ขั้นที่ 1 กัดฟัน โดยเอาฟันกัดฟันไว้ให้แน่น
- ขั้นที่ 2 กลั้นลมหายใจ โดยเอาพระชีวหา (ลิ้น) กดพระดาลู (เพดาน) ไว้
- ขั้นที่ 3 อดอาหาร โดยลดการบริโภคอาหารลงเรื่อยๆ จนในที่สุดไม่เสวยพระกระยาหารเลย

เมื่อทรงเห็นว่าวิธีการทรมานตนให้ลำบากอย่างยิ่งวด ไม่ใช่ทางหลุดพ้นจากความทุกข์ที่ทรงประสงค์ จึงทรงเลิกการบำเพ็ญทุกกรกิริยา กลับเสวยพระกระยาหารใหม่ พระองค์ทรงเปรียบเทียบชีวิตเหมือนกับการตีตีพิน ถ้าซึ่งตีเกินไป เสียงย่อมไม่ดัง หรือขาดได้ ถ้าซึ่งหย่อนเกินไป ก็ย่อมไม่มีเสียง สายพินที่ซึ่งปานกลาง ย่อมตีได้เสียงที่ไพเราะ ในที่สุดพระองค์ทรงหาทางหลุดพ้นจากความทุกข์โดยใช้ทางสายกลาง หรือ “มัชฌิมาปฏิปทา”

คำถามประจำกรอบที่ 3

1. การบำเพ็ญทุกกรกิริยา หมายถึงอะไร

.....

2. ปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 ที่คอยปรนนิบัตินักบวชสีหัตถะ ขณะทรงบำเพ็ญทุกกรกิริยา คือใคร

.....

3. นักบวชสีหัตถะเปรียบเทียบชีวิตของพวกเราเหมือนกับสิ่งใด

.....

.....

เฉลยคำถามประจำกรอบที่ 3

1. การบำเพ็ญทุกกรกิริยา หมายถึงอะไร

..... **การทรมานตนให้ลำบากอย่างยิ่งวด เพื่อให้หลุดพ้นจากความทุกข์**

2. ปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 ที่คอยปรนนิบัตินักบวชสีหัตถะ ขณะทรงบำเพ็ญทุกกรกิริยา คือใคร

..... **โกณฑัญญะ วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ และอัสสชิ**

3. นักบวชสีหัตถะเปรียบเทียบชีวิตของพวกเราเหมือนกับสิ่งใด

..... **ทรงเปรียบเทียบชีวิตเหมือนกับการตีตีพิน ถ้าซึ่งตีเกินไปเสียงย่อมไม่ดัง หรือขาดได้ ถ้าซึ่งหย่อนเกินไป ก็ย่อมไม่มีเสียง สายพินที่ซึ่งปานกลาง ย่อมตีได้เสียงที่ไพเราะ**

กรอบที่ 4 ตรัสรู้

เก่งมากที่นักเรียนสามารถทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนได้ถูกต้อง คราวนี้เราจะศึกษาเรื่องทางสายกลางที่นักบวช
สิทธัตถะทรงปฏิบัติเพื่อหลุดพ้นจากความทุกข์ พระองค์ทรงปฏิบัติอย่างไรอยากทราบไหม ลองมาศึกษาถึงพระจริย
วัตรของพระองค์ในเรื่องความอดุสหาสะพากเพียร เพื่อเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตนของนักเรียนต่อไปดีไหมคะ

หลังจากที่ทรงล้มเลิกการบำเพ็ญทุกรกิริยา และกลับเสวยพระกระยาหารจนพระวรกายสมบูรณ์ดีแล้ว ทรงเริ่ม
บำเพ็ญเพียรทางจิต ผินพระพักตร์ไปทางทิศตะวันออก แล้วตั้งพระทัยแน่วแน่ว่า ถ้าไม่สำเร็จทางพันทุกข์พระองค์
จะไม่ยอมเสด็จลุกไปไหน แม้ว่าเนื้อและเลือดจะเหือดแห้งก็ตาม ขณะที่พระองค์ตรัสรู้ ทรงมีพระชนมายุ 35 พรรษา

ในปฐมยาม พระองค์รู้ระลึกชาติหนหลังของพระองค์ได้

ในยามที่สอง พระองค์ทรงรู้เห็นความเป็นไปในการเกิด การตายของสัตว์ทั้งหลายที่เกิดมามีทุกข์ สุข ดีเลว
ต่างกันก็ด้วย “กรรม” การที่บุคคลนั้นๆ ได้เคยกระทำไว้แต่หนหลัง และทรงทราบต้นเหตุที่ทำให้ชีวิตของคนเราสุขบ้าง
ทุกข์บ้าง เพราะ “ตณหา”

ในยามสุดท้าย พระองค์ทรงรู้แจ้งความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ คือ “อริยสัจ 4” ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และ
มรรค

คำถามประจำกรอบที่ 4

1. “ถ้าไม่สำเร็จทางพันทุกข์ จะไม่ยอมเสด็จลุกหนีไปไหน แม้ว่าเนื้อและเลือดจะเหือดแห้งก็ตาม” ประโยคนี้แสดงให้เห็น

ถึงพระจริยวัตรของพระพุทธองค์ด้านใด

.....

.....

2. นักบวชสิทธัตถะ ทรงรู้แจ้งถึงความจริงอันประเสริฐ หมายถึงอะไร

.....

.....

เฉลยคำถามประจำกรอบที่ 4

1. “ถ้าไม่สำเร็จทางพันทุกข์ จะไม่ยอมเสด็จลุกหนีไปไหน แม้ว่าเนื้อและเลือดจะเหือดแห้งก็ตาม” ประโยคนี้แสดงให้เห็น

ถึงพระจริยวัตรของพระพุทธองค์ด้านใด

ความเพียร

.....

.....

2. นักบวชสิทธัตถะ ทรงรู้แจ้งถึงความจริงอันประเสริฐ หมายถึงอะไร

อริยสัจ 4 ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค

.....

.....

กรอบที่ 5 ทรงประกาศพระศาสนา

เมื่อตรัสรู้แล้วพระพุทธเจ้าทรงพิจารณาธรรมเป็นเวลา 7 สัปดาห์ ก่อนเสด็จไปเผยแผ่พระศาสนา โดยเสด็จไปแสดงธรรมโปรดปัญจวัคคีย์ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสีเป็นการแสดงปฐมเทศนา ธรรมที่ทรงแสดงเรียกว่า “ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร” ซึ่งว่าด้วยแนวทางที่ไม่พึงปฏิบัติสองทาง คือ ดิ่งเกินไป และหย่อนเกินไป และแนวทางที่พึงปฏิบัติ คือ “ทางสายกลาง” (อริยมรรคมีองค์ 8) และ “อริยสัจ 4” หลังจากจบพระธรรมเทศนา โภณฑัญญะ ได้เกิด “ดวงตาเห็นธรรม” จึงทูลขอบวชเป็นพระสงฆ์องค์แรกในพระพุทธศาสนา ต่อมาอีกสี่ท่านที่เหลือ คือ วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ และอัสสชิ ก็ได้เกิดดวงตาเห็นธรรมและทูลขอบวชตามลำดับ

จากนั้นได้มีผู้เลื่อมใสศรัทธาเข้ามาขอบวชเป็นจำนวนมาก ต่อมาไม่นานก็มีพระอรหันตสาวกของพระพุทธเจ้าจำนวน 60 รูป จึงทรงให้แยกย้ายกันไปเผยแผ่พระพุทธศาสนายังแคว้นต่างๆ

พระพุทธองค์เสด็จไปโปรดชฎิล (นักบวชแก่ล้มผม) 3 พี่น้อง พร้อมบริวาร 1,000 รูป จนขอบวชเป็นพระสาวกของพระพุทธเจ้า พระเจ้าพิมพิสารถวายสวนไผ่ แล้วสร้างวัดเวฬุวันมหาวิหารสำหรับเป็นที่ประทับของพระพุทธเจ้า นับเป็นวัดแห่งแรกของพระพุทธศาสนา จากนั้นก็มีผู้มาขอบวชเป็นสาวก คือ พระสารีบุตร และพระโมคคัลลานะ ซึ่งต่อมาพระพุทธเจ้าแต่งตั้งให้พระสารีบุตรเป็นพระอัครสาวกเบื้องขวา มีความเป็นเลิศกว่าผู้อื่นทางปัญญา และพระโมคคัลลานะ เป็นพระอัครสาวกเบื้องซ้าย เป็นเลิศกว่าผู้อื่นทางฤทธิ์มาก

ต่อมาอนาถบิณฑิกเศรษฐีสร้างวัดพระเชตุวัน และนางวิสาขาสร้างวัดบุพพารามถวายพระพุทธเจ้าด้วย

คำถามประจำกรอบที่ 5

1. ธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนาโปรดปัญจวัคคีย์ เรียกว่าอะไร

.....

.....

2. พระสงฆ์องค์แรกในพระพุทธศาสนา คือใคร

.....

.....

เฉลยคำถามประจำกรอบที่ 5

1. ธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนาโปรดปัญจวัคคีย์ เรียกว่าอะไร

ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

.....

.....

2. พระสงฆ์องค์แรกในพระพุทธศาสนา คือใคร

โภณฑัญญะ

.....

.....

กรอบจบ ปรีนิพพาน

เมื่อพระพุทธเจ้าทรงสถาปนาพุทธบริษัทสี่ คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ขึ้นมานั้น แต่ละพุทธบริษัทก็เจริญแพร่หลาย มีความรู้ความสามารถที่จะสืบสานต่อเจตนารมณ์ของพระพุทธองค์ และสืบทอดพระพุทธศาสนาให้ยืนยาวต่อไปได้แล้ว พระพุทธเจ้าจึงทรงตัดสินพระทัยเสด็จดับขันธปรินิพพาน ณ สาละวันทยานของเหล่ามัลลกะษัตริย์ เมืองกุสินารา เมื่อวันที่เพ็ญ เดือน 6 ขณะพระชนมายุ 80 พรรษา

คำถามประจำกรอบจบ

1. พุทธบริษัทสี่ คือใคร

.....
.....

2. พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพาน เมื่อใด ขณะมีพระชนมายุเท่าไร

.....
.....

3. พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานที่ใด

.....
.....

เฉลยคำถามประจำกรอบจบ

1. พุทธบริษัทสี่ คือใคร

.....
ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกา
.....

2. พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพาน เมื่อใด ขณะมีพระชนมายุเท่าไร

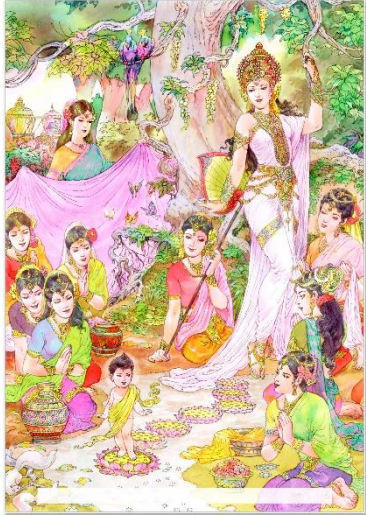
.....
วันเพ็ญเดือน 6 ขณะมีพระชนมายุ 80 พรรษา
.....

3. พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานที่ใด

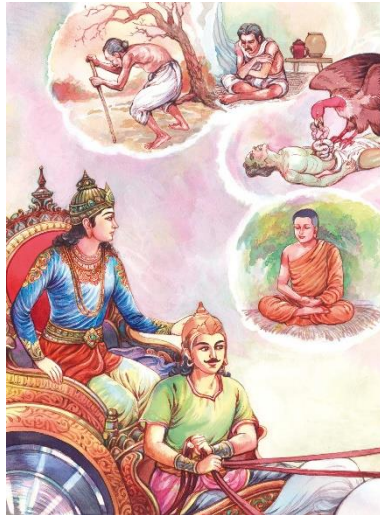
.....
สาละวันทยานของเหล่ามัลลกะษัตริย์ เมืองกุสินารา
.....

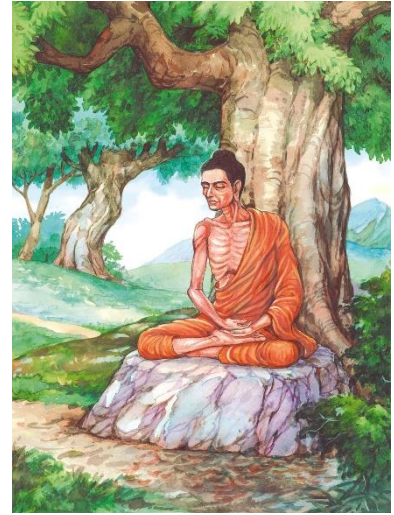
บัตรภาพ

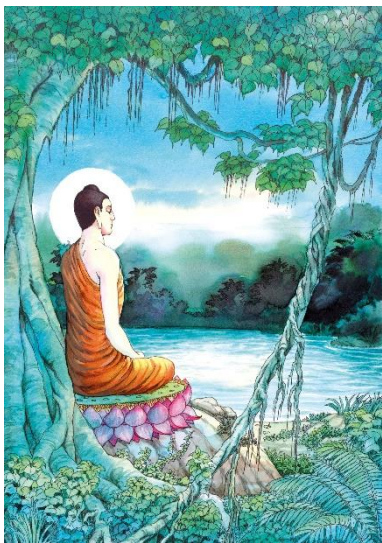
ภาพพุทธประวัติ
ตอนประสูติ

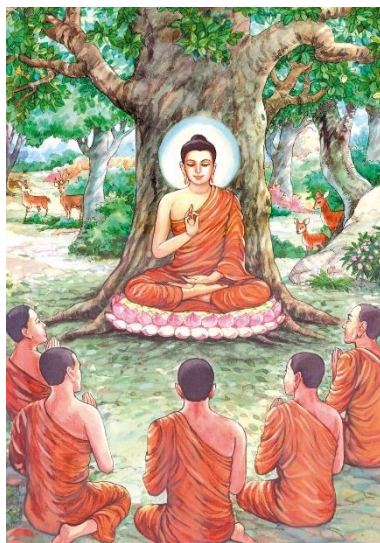
ภาพพุทธประวัติ
ตอนทอดพระเนตรเทวทูต 4

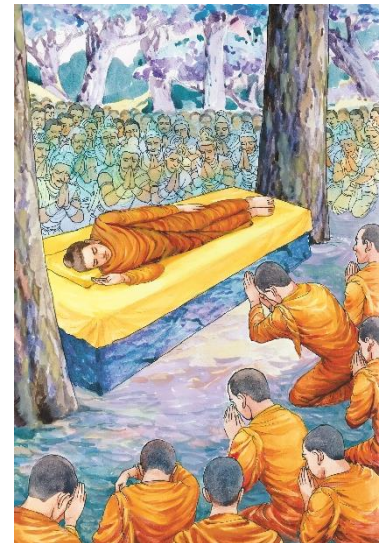
ภาพพุทธประวัติ
ตอนบำเพ็ญทุกรกิริยา

ภาพพุทธประวัติ
ตอนตรัสรู้

ภาพพุทธประวัติ
ตอนแสดงปฐมเทศนา

ภาพพุทธประวัติ
ตอนปรินิพพาน

ที่มา : วิทย์ วิศทเวทย์ และเสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2552. หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ม.1.

พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.

แบบประเมิน การนำเสนอผลงาน

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน ประเมินการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามรายการที่กำหนด แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
 ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1	นำเสนอเนื้อหาในผลงานได้ถูกต้อง				
2	การลำดับขั้นตอนของเนื้อเรื่อง				
3	การนำเสนอมีความน่าสนใจ				
4	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม				
5	การตรงต่อเวลา				
	รวม				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
 ..... / ..... / .....

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสมบูรณ์ชัดเจน	ให้ 4 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องบางส่วน	ให้ 3 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้ 2 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องมาก	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

แบบสังเกตพฤติกรรม การทำงานรายบุคคล

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล ของผู้รับการประเมิน	ความมีวินัย				ความมีน้ำใจ เอื้อเพื่อ เสียสละ				การรับฟัง ความ คิดเห็น				การแสดง ความ คิดเห็น				การตรงต่อ เวลา				รวม 20 คะแนน		
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 4 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 3 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 2 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

แบบประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1. รักษา ศาสน์ กษัตริย์	1.1 ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ ร้องเพลงชาติได้ และอธิบายความหมายของ เพลงชาติ				
	1.2 ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของนักเรียน				
	1.3 ให้ความร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำงานกับสมาชิกในชั้นเรียน				
	1.4 เข้าร่วมกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี ประองตอง และเป็นประโยชน์ต่อ โรงเรียนและชุมชน				
	1.5 เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา				
	1.6 เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียน และชุมชนจัดขึ้น				
2. ซื่อสัตย์ สุจริต	2.1 ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง				
	2.2 ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ละอาย และเกรงกลัวที่จะทำความผิด ทำตาม สัญญาที่ตนให้ไว้กับเพื่อน พ่อแม่หรือผู้ปกครอง และครู				
	2.3 ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง				
3. มีวินัย รับผิดชอบ	3.1 ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว และโรงเรียน มีความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน				
4. ใฝ่เรียนรู้	4.1 แสวงหาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ				
	4.2 มีการจดบันทึกความรู้อย่างเป็นระบบ				
	4.3 สรุปความรู้ได้อย่างมีเหตุผล				
5. อยู่อย่างพอเพียง	5.1 ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี และใช้เวลาอย่างเหมาะสม				
	5.2 ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี				
	5.3 ปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล				
	5.4 ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่น กระทำผิดพลาด				

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
	5.5 วางแผนการเรียน การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของ ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร				
	5.6 รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และสภาพแวดล้อม ยอมรับและ ปรับตัว อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข				
6. มุ่งมั่นในการทำงาน	6.1 มีความตั้งใจและพยายามในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย				
	6.2 มีความอดทนและไม่ท้อแท้ต่ออุปสรรคเพื่อให้งานสำเร็จ				
7. รักความเป็นไทย	7.1 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย				
	7.2 เห็นคุณค่าและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย				
8. มีจิตสาธารณะ	8.1 รู้จักช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน				
	8.2 อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ และแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น				
	8.3 รู้จักดูแล รักษาทรัพย์สินสมบัติและสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน				
	8.4 เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียน				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
..... /..... /.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้ 4 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
91 - 108	ดีมาก
73 - 90	ดี
54 - 72	พอใช้
ต่ำกว่า 54	ปรับปรุง

แบบบันทึกหลังแผนการสอน

- ด้านความรู้

.....

.....

- ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

.....

.....

- ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

.....

.....

- ด้านอื่นๆ (พฤติกรรมเด่น หรือพฤติกรรมที่มีปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล (ถ้ามี))

.....

.....

- ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

- แนวทางการแก้ไข

.....

.....

ความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

ข้อเสนอแนะ .....

.....

.....

.....

ลงชื่อ .....

(.....)

ตำแหน่ง .....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่

2

ประวัติพุทธสาวก

พุทธสาวิก และศาสนิกชน ตัวอย่าง

2 ชั่วโมง

1 สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การศึกษาประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิก และศาสนิกชนตัวอย่าง โดยใช้การวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผล ย่อมทำให้ได้ข้อคิดสำคัญ และคุณธรรมอันเป็นแบบอย่างของท่าน ซึ่งเราสามารถนำไปเป็นแนวทางในการประพฤติตนอย่างเหมาะสม

2 ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.1/4 วิเคราะห์และประพฤติตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1) อธิบายประวัติของพระมหากัสสปะ พระอุบาลี อนาถบิณฑิกะ นางวิสาขา พระเจ้าอโศกมหาราช พระโสณะและพระอุตตระได้
- 2) วิเคราะห์คุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่างของพระมหากัสสปะ พระอุบาลี อนาถบิณฑิกะ นางวิสาขา พระเจ้าอโศกมหาราช พระโสณะและพระอุตตระ แล้วนำไปเป็นแนวการปฏิบัติตนได้

3 สาระการเรียนรู้

3.1 สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- 1) พุทธสาวก พุทธสาวิก
  - พระมหากัสสปะ
  - พระอุบาลี
  - อนาถบิณฑิกะ
  - นางวิสาขา
- 2) ศาสนิกชนตัวอย่าง
  - พระเจ้าอโศกมหาราช
  - พระโสณะและพระอุตตระ

3.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

(พิจารณาตามหลักสูตรสถานศึกษา)

4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- 4.1 ความสามารถในการสื่อสาร
- 4.2 ความสามารถในการคิด
  - 1) ทักษะการรวบรวมข้อมูล
  - 2) ทักษะการนำความรู้ไปใช้
- 4.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน

6 กิจกรรมการเรียนรู้

วิธีสอนตามรูปแบบ โมเดลซิปปา (CIPPA Model)

- นักเรียนสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัยและทำสมาธิก่อนเรียนทุกชั่วโมง

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นที่ 1 ทบทวนความรู้เดิม

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : —

1. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ความรู้เดิมเกี่ยวกับพุทธสาวก พุทธสาวิกา ที่เคยเรียนมาแล้วในหัวข้อต่อไปนี้
  - พุทธสาวก พุทธสาวิกาที่นักเรียนเคยเรียนมีใครบ้าง
  - พุทธสาวก พุทธสาวิกาแต่ละท่านมีคุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่างอะไรบ้าง
  - นักเรียนเคยปฏิบัติตามคุณธรรมของท่านอย่างไรบ้าง และผลการปฏิบัติเป็นอย่างไร
2. ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า การศึกษาประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกาจะทำให้เราเข้าใจวิถีการดำเนินชีวิตของท่าน และสามารถนำคุณธรรมอันเป็นแบบอย่างของท่านมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะเป็นผลดีต่อตนเอง

ขั้นที่ 2 แสวงหาความรู้ใหม่

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ :

1. หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.1
2. บทเรียนคอมพิวเตอร์
3. หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
4. ห้องสมุด
5. แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

คำถามกระตุ้นความคิด

- นักเรียนสามารถปฏิบัติตนตามคุณธรรมอันเป็นแบบอย่างของท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี และพระเจ้าอโศกมหาราชได้อย่างไรบ้าง (พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

1. ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน คละกันตามความสามารถ คือ เก่ง ปานกลางค่อนข้างเก่ง ปานกลางค่อนข้างอ่อน และอ่อน แล้วครูชี้แจงกติกาการเรียนรู้ร่วมกันโดยให้ทุกคนช่วยเหลือกันทำงาน มีความรับผิดชอบ แบ่งหน้าที่กันทำ ทุกคนมีบทบาทเท่าเทียมกัน และปฏิบัติตนตามกติกาของกลุ่ม
2. สมาชิกแต่ละกลุ่มกำหนดหมายเลขประจำตัวเป็นหมายเลข 1-6 ตามลำดับ เรียกกลุ่มนี้ว่า กลุ่มเดิม แล้วให้สมาชิกแต่ละหมายเลขแยกย้ายไปรวมกลุ่มใหม่ที่มีหมายเลขเดียวกัน จากนั้นให้แต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาความรู้เกี่ยวกับประวัติพุทธสาวก พุทธสาวิกา และศาสนิกชนตัวอย่าง จากหนังสือเรียนหรือบทเรียนคอมพิวเตอร์ Smart L.O. LMS Lite หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม ห้องสมุด และแหล่งข้อมูลสารสนเทศ ในหัวข้อที่กำหนดให้ ดังนี้
  - กลุ่มหมายเลข 1 ศึกษาความรู้เรื่อง พระมหากัสสปะ
  - กลุ่มหมายเลข 2 ศึกษาความรู้เรื่อง พระอุบาลี
  - กลุ่มหมายเลข 3 ศึกษาความรู้เรื่อง อนาถบิณฑิกเศรษฐี
  - กลุ่มหมายเลข 4 ศึกษาความรู้เรื่อง นางวิสาขา
  - กลุ่มหมายเลข 5 ศึกษาความรู้เรื่อง พระเจ้าอโศกมหาราช
  - กลุ่มหมายเลข 6 ศึกษาความรู้เรื่อง พระโสณะ และพระอุตตระ
 แล้วบันทึกความรู้ที่ได้จากการศึกษาลงในแบบบันทึกการอ่าน
3. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

ขั้นที่ 3 ศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม

สื่อการเรียนรู้ : ใบงานที่ 2.1-2.6

คำถามกระตุ้นความคิด

1. สมาชิกกลุ่มใหม่แต่ละหมายเลขร่วมกันอภิปรายความรู้ใหม่ที่ได้รับเชื่อมโยงกับความรู้เดิม แล้วช่วยกันทำใบงานดังนี้
  - กลุ่มหมายเลข 1 ทำใบงานที่ 2.1 เรื่อง พระมหากัสสปะ
  - กลุ่มหมายเลข 2 ทำใบงานที่ 2.2 เรื่อง พระอุบาลี
  - กลุ่มหมายเลข 3 ทำใบงานที่ 2.3 เรื่อง อนาถบิณฑิกเศรษฐี
  - กลุ่มหมายเลข 4 ทำใบงานที่ 2.4 เรื่อง นางวิสาขา
  - กลุ่มหมายเลข 5 ทำใบงานที่ 2.5 เรื่อง พระเจ้าอโศกมหาราช
  - กลุ่มหมายเลข 6 ทำใบงานที่ 2.6 เรื่อง พระโสณะและพระอุตระ
2. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

- พระโสณะและพระอุตระมีพระคุณต่อชาวพุทธในประเทศไทยอย่างไร
(เผยแพร่พระพุทธศาสนาในดินแดนสุวรรณภูมิทำให้ชาวไทยนำหลักธรรมไปปฏิบัติ ส่งผลดีต่อการดำเนินชีวิต)

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 4 แลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม

สื่อการเรียนรู้ : ใบงานที่ 2.1-2.6

1. สมาชิกกลุ่มใหม่แต่ละหมายเลขกลับเข้ากลุ่มเดิม ผลัดกันอธิบายความรู้ที่ตนได้ศึกษามาให้เพื่อนสมาชิกคนอื่นเข้าใจ
2. ครูสุ่มตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงานในใบงานที่ 2.1-2.6 หน้าชั้นเรียน กลุ่มละ 1 ใบงาน แล้วให้กลุ่มอื่นที่มีผลงานแตกต่างกันได้นำเสนอเพิ่มเติม ครูตรวจสอบความถูกต้อง

ขั้นที่ 5 สรุปและจัดระเบียบความรู้

สื่อการเรียนรู้ : กระดาษขนาด A4

คำถามกระตุ้นความคิด

1. สมาชิกแต่ละกลุ่มร่วมกันเขียนแผนผังความคิด แสดงผลงานและคุณธรรมอันเป็นแบบอย่างของพุทธสาวก พุทธสาวิกาและศาสนิกชนตัวอย่าง ลงในกระดาษ A4 ที่ครูแจกให้
2. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด

- คุณธรรมอันเป็นแบบอย่างของพระเจ้าอโศกมหาราช ได้แก่อะไรบ้าง
(1. ใช้หลักธรรมราชาในการปกครองประเทศ
2. การให้เสรีภาพแก่ประชาชนในการนับถือศาสนา
3. ความมั่นคงในพระรัตนตรัย
4. ความรับผิดชอบ)

ขั้นที่ 6 ปฏิบัติและ/หรือแสดงผลงาน

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : —

คำถามกระตุ้นความคิด

1. ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน โดยครูเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ แล้วครูคัดเลือกผลงานที่มีคุณภาพดีนำมาจัดป้ายนิเทศแสดงผลงานของนักเรียน
  2. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด
- นักเรียนสามารถปฏิบัติตนตามคุณธรรมของศาสนิกชนตัวอย่างได้อย่างไรบ้าง (พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ขั้นที่ 7 ประยุกต์ใช้ความรู้

สื่อการเรียนรู้ : แบบวัดฯ

1. ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมตามตัวชี้วัด : กิจกรรมที่ 2.3-2.4 จากแบบวัดฯ
2. ครูและนักเรียนช่วยกันเฉลยคำตอบในกิจกรรมตามตัวชี้วัด : กิจกรรมที่ 2.3-2.4 จากแบบวัดฯ
3. ครูให้นักเรียนแต่ละคนนำความรู้และคุณธรรมอันเป็นแบบอย่าง ของพุทธสาวก พุทธสาวิกา และศาสนิกชนตัวอย่างไปประยุกต์ ปฏิบัติ แล้วรายงานผลต่อครูผู้สอนตามกำหนดเวลาที่ตกลงกัน

7 การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 2.1	ใบงานที่ 2.1	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 2.2	ใบงานที่ 2.2	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 2.3	ใบงานที่ 2.3	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 2.4	ใบงานที่ 2.4	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 2.5	ใบงานที่ 2.5	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 2.6	ใบงานที่ 2.6	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบบันทึกการอ่าน	แบบบันทึกการอ่าน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
ประเมินการนำเสนอผลงาน	แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ และมุ่งมั่นในการทำงาน	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

8

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.1
- 2) แบบวัดและบันทึกผลการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา ม.1
- 3) บทเรียนคอมพิวเตอร์ Smart L.O. LMS Lite พระพุทธศาสนา ม.1 บริษัท เฟลย์เอเบิล จำกัด
- 4) หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
  - (1) ดนัย ไชยโยธา. 2551. **พุทธธรรม พุทธสาวก พุทธสาวิกา และชาวพุทธตัวอย่าง.** กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
  - (2) เสฐียรพงศ์ วรรณปก. 2544. **พุทธสาวก พุทธสาวิกา.** กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา.
- 5) กระดาษขนาด A4
- 6) ใบงานที่ 2.1 เรื่อง พระมหากัสสปะ
- 7) ใบงานที่ 2.2 เรื่อง พระอุบาลี
- 8) ใบงานที่ 2.3 เรื่อง อนาถบัตติกเศรษฐี
- 9) ใบงานที่ 2.4 เรื่อง นางวิสาขา
- 10) ใบงานที่ 2.5 เรื่อง พระเจ้าอโศกมหาราช
- 11) ใบงานที่ 2.6 เรื่อง พระโสณะและพระอุตตระ

9.2 แหล่งการเรียนรู้

- 1) ห้องสมุด
- 2) แหล่งข้อมูลสารสนเทศ
  - <http://www.aksorn.com/LC/Rel/M1/05>

ใบงานที่

2.1

พระมหากัสสปะ

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. เพราะเหตุใด ปิปผลิจึงปฏิเสธบิดามารดาในเรื่องการแต่งงาน

.....

.....

.....

.....

2. ปิปผลิมีวิธีการปายเบี่ยงการแต่งงานอย่างบ้าง

.....

.....

.....

.....

3. เพราะเหตุใด ปิปผลิจึงได้แต่งงานกับนางภัททกาปิลาณี

.....

.....

.....

.....

4. ปิปผลิได้บวชโดยรับพุทธโอวาท 3 ประการ ได้แก่อะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

5. พระมหากัสสปะถือธุดงค์ 3 ข้อ อย่างเคร่งครัดในเรื่องใด

.....

.....

.....

.....

บทสรุป

- คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระมหากัสสปะ คืออะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่

2.1

พระมหากัสสปะ

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. เพราะเหตุใด ปิปผลิจึงปฏิเสธบิดามารดาในเรื่องการแต่งงาน

..... เพราะปิปผลิมิจิตใจใฝ่ทางธรรม ไม่สนใจกามคุณตั้งแต่เด็ก ๆ

2. ปิปผลิมิวิธีการบ่ายเบี่ยงการแต่งงานอย่างบ้าง

..... ให้ช่างทองหล่อรูปสตรีสวยงามที่สุดเท่าคนจริง แล้วบอกให้บิดามารดาหาสตรีงามเท่ารูปหล่อทองคำนี้
..... จึงจะแต่งงานด้วย

3. เพราะเหตุใด ปิปผลิจึงได้แต่งงานกับนางภัททกาปิลาณี

..... เพราะคนถือสารทั้งสองฝ่ายแปลงสาร มีข้อความว่าทั้งสองต่างปรารถนาสมรสกันโดยเร็วทำให้งานมงคลสมรส
..... ถูกจัดขึ้นในเวลาต่อมา

4. ปิปผลิได้บวชโดยรับพุทธโอวาท 3 ประการ ได้แก่อะไรบ้าง

..... 1) ให้มีหิริโอตตบปยะอย่างแรงกล้าในภิกษุทั้งหลาย หมายถึง ให้ยำเกรงต่อพระสงฆ์ทุกระดับ

..... 2) ให้ตั้งใจฟังธรรม พิจารณาเนื้อหาของธรรมจนเข้าใจแจ่มแจ้ง

..... 3) ให้เจริญกายคตาสติอยู่เสมอ

5. พระมหากัสสปะถืออัฐงค์ 3 ข้อ อย่างเคร่งครัดในเรื่องใด

..... 1) ถือผ้าบังสกุลเป็นวัตร

..... 2) ถือบิณฑบาตเป็นวัตร

..... 3) ถือการอยู่ป่าเป็นวัตร

บทสรุป

• คุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างของพระมหากัสสปะ คืออะไรบ้าง

..... 1) เป็นบุตรที่ดีของบิดามารดา

..... 2) เป็นผู้มีศีลจจะ

..... 3) เป็นผู้มีความกตัญญูตเวทีเป็นอย่างดี

..... 4) มีชีวิตเรียบง่าย

..... 5) เป็นตัวอย่างในทางที่ดีงาม

ใบงานที่

2.2

พระอุบาลี

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. เพราะเหตุใด พระราชา कुमारแห่งศากยวงศ์และโกถิยวงศ์จึงทรงยินยอมให้อุบาลีบวชก่อน

.....

.....

.....

2. พระอุบาลีเป็นผู้ทรงอภิญญาและแตกฉานในปฏิสัมภทา หมายความว่าอย่างไร

.....

.....

.....

3. พระอุบาลีมีความสามารถพิเศษหรือมีความเชี่ยวชาญในด้านใด ยกตัวอย่างประกอบ

.....

.....

.....

4. พระอุบาลีได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าว่าเป็นเอตทัคคะด้านใด

.....

.....

.....

5. คุณธรรมอันเป็นแบบของพระอุบาลี ได้แก่อะไรบ้าง

.....

.....

.....

ใบงานที่

2.2

พระอุบาลี

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. เพราะเหตุใด พระราชา कुमारแห่งศากยวงศ์และโกถยวงศ์จึงทรงยินยอมให้อุบาลีบวชก่อน

เพราะต้องการให้อุบาลีมีอาวุโสมากกว่าจะได้กราบไหว้อย่างสนิทเป็นการขจัดขัตติยมานะความถือตัวว่าเป็น
กษัตริย์

2. พระอุบาลีเป็นผู้ทรงอภิญญาและแตกฉานในปฏิสัมภิทา หมายความว่าอย่างไร

แตกฉานในอรรถ ธรรม นිරุกติ และปฏิภาณ

3. พระอุบาลีมีความสามารถพิเศษหรือมีความเชี่ยวชาญในด้านใด ยกตัวอย่างประกอบ

ตัดสินใจดี เช่น ตัดสินภิกษุณีรูปหนึ่งที่ได้ตั้งครมก่อนมาบวชด้วยความสุขุมรอบคอบ และตัดสินใจว่าภิกษุณีรูป
นั้น เป็นผู้บริสุทธิ์จากคำกล่าวหา

4. พระอุบาลีได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าว่าเป็นเอตทัคคะด้านใด

ด้านการทรงจำพระวินัยหรือในด้านมีความเชี่ยวชาญในพระวินัย

5. คุณธรรมอันเป็นแบบของพระอุบาลี ได้แก่อะไรบ้าง

1) เป็นผู้เชี่ยวชาญพระวินัย

2) เป็นครูที่ดี

3) ใฝ่ความรู้เสมอ

ใบงานที่

2.3

อนาถบิณฑิกเศรษฐี

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. เพราะเหตุใด จึงมีผู้ขนานนามให้สุทัตตะว่า “อนาถบิณฑิกะ”

.....

.....

.....

.....

2. เมื่ออนาถบิณฑิกะพึงกรรมจากพระพุทธเจ้าทำให้เกิดผลอย่างไร

.....

.....

.....

.....

3. วัดใดที่อนาถบิณฑิกะสร้างถวายพระพุทธเจ้า และผู้ใดมีส่วนร่วม

.....

.....

.....

.....

4. อนาถบิณฑิกะมีความสำคัญต่อชาวเมืองสาวัตถีอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

5. คุณธรรมอันเป็นแบบของอนาถบิณฑิกะ ได้แก่อะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่

2.3

อนาถบิณฑิกเศรษฐี

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. เพราะเหตุใด จึงมีผู้ขนานนามให้สุทตตะว่า “อนาถบิณฑิกะ”

เพราะเป็นคนใจบุญสุนทาน ตั้งโรงงานให้ทานแก่คนยากจน

2. เมื่ออนาถบิณฑิกะฟังธรรมจากพระพุทธเจ้าทำให้เกิดผลอย่างไร

ดวงตาเห็นธรรม (เป็นพระโสดาบัน)

3. วัดใดที่อนาถบิณฑิกะสร้างถวายพระพุทธเจ้า และผู้ใดมีส่วนร่วม

วัดเชตวัน (สวนเจ้าเชต) และเจ้าเชตมีส่วนร่วม

4. อนาถบิณฑิกะมีความสำคัญต่อชาวเมืองสาวัตถีอย่างไรบ้าง

ให้คำแนะนำและจัดการงานบุญกุศลที่ชาวสาวัตถีทำเป็นประจำ

5. คุณธรรมอันเป็นแบบของอนาถบิณฑิกะ ได้แก่อะไรบ้าง

1) เป็นผู้มั่นคงในการทำบุญ

2) เป็นทายกตัวอย่าง

3) เป็นพ่อที่ดีของลูก

4) เป็นผู้ที่มีความตั้งใจแน่วแน่

ใบงานที่

2.4

นางวิสาขา

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. นางวิสาขา มีลักษณะงดงามซึ่งเรียกว่าเบญจกัลยาณีนั้น ประกอบด้วยอะไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

2. โอวาท 10 ประการที่ท่านธัญชัยได้ให้แก่นางวิสาขา ได้แก่อะไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

3. นางวิสาขาขอพรจากพระพุทธเจ้า 8 ประการนั้น มีประเด็นสำคัญเกี่ยวกับสิ่งใด

.....
.....
.....
.....

4. นางวิสาขาได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าในเรื่องใด

.....
.....
.....
.....

5. คุณธรรมอันเป็นแบบของนางวิสาขา คืออะไร

.....
.....
.....
.....

ใบงานที่

2.4

นางวิสาขา

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. นางวิสาขามีลักษณะงดงามซึ่งเรียกว่าเบญจกัลยาณีนั้น ประกอบด้วยอะไรบ้าง

.....
ผมงาม เนืองงาม กระดุกงาม ผิวงาม และวัยงาม
.....

2. โอวาท 10 ประการที่ท่านธัญชัยได้ให้แก่นางวิสาขา ได้แก่อะไรบ้าง

.....
*ไฟในอย่านำออก ไฟนอกอย่านำเข้า จงให้แก่คนที่ให้ จงอย่าให้แก่คนที่ไม่ให้ จงให้แก่คนที่ให้และไม่ให้
จงนั่งให้เป็นสุข จงนอนให้เป็นสุข จงกินให้เป็นสุข จงบูชาไฟ จงบูชาเทวดา*
.....

3. นางวิสาขาขอพรจากพระพุทธเจ้า 8 ประการนั้น มีประเด็นสำคัญเกี่ยวกับสิ่งใด

.....
การถวายอาหาร ยา ผ้าอาบน้ำฝนแก่พระภิกษุ ภิกษุณี
.....

4. นางวิสาขาได้รับการยกย่องจากพระพุทธเจ้าในเรื่องใด

.....
เป็นเอตทัคคะ (เลิศกว่าผู้อื่น) ในด้านถวายทาน
.....

5. คุณธรรมอันเป็นแบบของนางวิสาขา คืออะไร

.....
1) มีคารวะธรรมอย่างยิ่ง
.....

.....
2) เป็นผู้แก้ปัญหาและมีกุศโลบายในการแนะนำคนเข้าหาพระธรรม
.....

.....
3) จริงใจต่อเพื่อนและช่วยเหลือเพื่อนเสมอ
.....

.....
4) เป็นสาวิกามุมนั่งในพระรัตนตรัย
.....

.....
5) ช่วยปกป้องพระศาสนา
.....

.....
6) เป็นผู้ที่มีวิจรรณญาณรอบคอบ
.....

ใบงานที่

2.5

พระเจ้าอโศกมหาราช

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. เพราะเหตุใด จึงมีผู้ขนานนามพระเจ้าอโศกมหาราชว่า “จันทาโศก”

.....

.....

.....

2. เพราะเหตุใด จึงมีผู้ขนานนามพระเจ้าอโศกมหาราชว่า “ธรรมาโศก”

.....

.....

.....

3. เพราะเหตุใด พระเจ้าอโศกมหาราชจึงมีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา

.....

.....

.....

4. ผลงานสำคัญของพระเจ้าอโศกมหาราชเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ได้แก่อะไรบ้าง

.....

.....

.....

5. คุณธรรมอันเป็นแบบอย่างของพระเจ้าอโศกมหาราช ได้แก่อะไรบ้าง

.....

.....

.....

ใบงานที่

2.5

พระเจ้าอโศกมหาราช

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. เพราะเหตุใด จึงมีผู้ขนานนามพระเจ้าอโศกมหาราชว่า “จันทาโศก”

เพราะพระองค์สำเร็จโทษพระกาดา 99 องค์ แล้วทรงปราบดาภิเษกเป็นกษัตริย์ครองเมืองปาฏลิบุตร

2. เพราะเหตุใด จึงมีผู้ขนานนามพระเจ้าอโศกมหาราชว่า “ธรรมาโศก”

เพราะทรงประกอบกรรมอันเป็นกุศลมากมาย ทรงทำบุญบำรุงพระพุทธศาสนาเป็นการใหญ่หลังจาก
ปราบดาภิเษกเป็นกษัตริย์แล้ว

3. เพราะเหตุใด พระเจ้าอโศกมหาราชจึงมีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา

เพราะมีความศรัทธาในสามเณรน้อยชื่อ นิโครธ ที่บิณฑบาตด้วยอาการสำรวมผ่านลานพระราชวัง และได้ฟัง
ธรรม จากสามเณร จึงปฏิญาณตนเป็นพุทธศาสนิกชน

4. ผลงานสำคัญของพระเจ้าอโศกมหาราชเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ได้แก่อะไรบ้าง

- 1) ทรงสร้างวิหารและเจดีย์จำนวน 84,000 หลัง เพื่อเป็นพุทธบูชา
- 2) ทรงอนุญาตให้พระโอรสและพระราชธิดาบวชในพระพุทธศาสนา
- 3) ทรงโปรดให้พระโมคคัลลีบุตรติสสเถระและคณะสงฆ์ทำสังคายนาพระธรรมวินัย
- 4) ส่งคณะธรรมทูตไปเผยแผ่พระพุทธศาสนายังแคว้นต่าง ๆ 9 สาย
- 5) ทรงเป็นกษัตริย์ที่ทรงบวชชั่วคราวในขณะที่ทรงครองราชย์
- 6) ทรงใช้พุทธธรรมเป็นแนวทางการปกครองประเทศ

5. คุณธรรมอันเป็นแบบอย่างของพระเจ้าอโศกมหาราช ได้แก่อะไรบ้าง

- 1) ทรงเป็นผู้มั่นคงในพระรัตนตรัยและเป็นอุบาสกที่ดี
- 2) ทรงมีความรับผิดชอบอย่างยิ่ง
- 3) ทรงมีน้ำพระทัยกว้างขวางและให้เสรีภาพในการนับถือศาสนา
- 4) ทรงเป็นมหาราชในอุดมคติ นำระบบธรรมราชามาใช้ในการปกครองประเทศ

ใบงานที่

2.6

พระโสณะและพระอุตตระ

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. พระโสณะและพระอุตตระมีชีวิตอยู่ในสมัยพระมหากษัตริย์พระองค์ใด และในดินแดนใด

.....

.....

.....

.....

2. ผลงานสำคัญของพระโสณะและพระอุตตระ ได้แก่อะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

3. พระธรรมเทศนาที่พระโสณะและพระอุตตระทำให้ประชาชนเลื่อมใส คืออะไร และปฏิบัติตนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

4. พระโสณะและพระอุตตระมีความสำคัญต่อดินแดนสุวรรณภูมิอย่างไร

.....

.....

.....

.....

5. คุณธรรมอันเป็นแบบอย่างของพระโสณะและพระอุตตระ คืออะไร

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่

2.6

พระโสณะและพระอุตตระ

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. พระโสณะและพระอุตตระมีชีวิตอยู่ในสมัยพระมหากษัตริย์พระองค์ใด และในดินแดนใด

มีชีวิตอยู่ในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช และเป็นชาวชมพูทวีป

2. ผลงานสำคัญของพระโสณะและพระอุตตระ ได้แก่อะไรบ้าง

1) มีส่วนร่วมในการทำสังคายนาพระไตรปิฎกครั้งที่ 3

2) เป็นธรรมทูตเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศต่างๆ

3. พระธรรมเทศนาที่พระโสณะและพระอุตตระทำให้ประชาชนเลื่อมใส คืออะไร และปฏิบัติตนอย่างไร

พรหมชาลสูตร ประชาชนเปล่งวาจาถึงไตรสรณคม และสมาทานศีล 5

4. พระโสณะและพระอุตตระมีความสำคัญต่อดินแดนสุวรรณภูมิอย่างไร

ท่านเผยแผ่พระพุทธศาสนาถึงดินแดนสุวรรณภูมิ เป็นจุดเริ่มต้นให้พระพุทธศาสนาหยั่งรากลึกในสุวรรณภูมิ

5. คุณธรรมอันเป็นแบบอย่างของพระโสณะและพระอุตตระ คืออะไร

1) เป็นสาวกที่ดีของพระพุทธเจ้า

2) เป็นผู้ที่มีขันติธรรมสูงยิ่ง

3) เป็นผู้มีความสามารถในการถ่ายทอดพระธรรม

แบบบันทึกการอ่าน

ชื่อหนังสือ..... ชื่อผู้แต่ง..... นามปากกา.....
สำนักพิมพ์..... สถานที่พิมพ์..... ปีที่พิมพ์.....
จำนวนหน้า..... ราคา..... บาท อ่านวันที่..... เดือน..... พ.ศ..... เวลา.....

1. สาระสำคัญของเรื่อง

.....
.....
.....

2. วิเคราะห์ข้อคิด/ประโยชน์ที่ได้จากเรื่องที่อ่าน

.....
.....
.....

3. สิ่งที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

.....
.....
.....

4. ข้อเสนอแนะของคุณ

.....
.....
.....

ลงชื่อ..... นักเรียน..... ลงชื่อ..... ผู้ปกครอง.....
(.....) (.....)

ลงชื่อ..... ครูผู้สอน.....
(.....)

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานมีความสมบูรณ์ชัดเจน ให้ 4 คะแนน   ผลงานมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่ ให้ 2 คะแนน
ผลงานมีข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อย ให้ 3 คะแนน   ผลงานมีข้อบกพร่องมาก ให้ 1 คะแนน

แบบประเมิน การนำเสนอผลงาน

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน ประเมินการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามรายการที่กำหนด แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1	เนื้อหาละเอียดชัดเจน				
2	ความถูกต้องของเนื้อหา				
3	ภาษาที่ใช้เข้าใจง่าย				
4	ประโยชน์ที่ได้จากการนำเสนอ				
5	วิธีการนำเสนอผลงาน				
รวม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสมบูรณ์ชัดเจน	ให้ 4 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องบางส่วน	ให้ 3 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้ 2 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องมาก	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

แบบสังเกตพฤติกรรม **การทำงานรายบุคคล**

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
 ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล ของผู้รับการประเมิน	ความตั้งใจ ทำงาน				ความ รับผิดชอบ				การตรงต่อ เวลา				ความ สะอาด เรียบร้อย				ผลสำเร็จ ของงาน				รวม 20 คะแนน
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
 ..... / ..... / .....

เกณฑ์การให้คะแนน

- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 4 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 3 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 2 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

แบบสังเกตพฤติกรรม **การทำงานกลุ่ม**

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
 ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล ของผู้รับการประเมิน	การแสดง ความ คิดเห็น				การยอมรับ ฟังคนอื่น				การทำงาน ตามที่ได้รับ มอบหมาย				ความมีน้ำใจ				การมี ส่วนร่วมใน การปรับปรุง ผลงานกลุ่ม				รวม 20 คะแนน		
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
 ..... /..... /.....

เกณฑ์การให้คะแนน

- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 4 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 3 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 2 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

แบบประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1. รักษา ศาสน์ กษัตริย์	1.1 ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ ร้องเพลงชาติได้ และอธิบายความหมายของ เพลงชาติ				
	1.2 ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของนักเรียน				
	1.3 ให้ความร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำงานกับสมาชิกในชั้นเรียน				
	1.4 เข้าร่วมกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี ประองตอง และเป็นประโยชน์ต่อ โรงเรียนและชุมชน				
	1.5 เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา				
	1.6 เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียน และชุมชนจัดขึ้น				
2. ซื่อสัตย์ สุจริต	2.1 ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง				
	2.2 ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ละอาย และเกรงกลัวที่จะทำความผิด ทำตาม สัญญาที่ตนให้ไว้กับเพื่อน พ่อแม่หรือผู้ปกครอง และครู				
	2.3 ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง				
3. มีวินัย รับผิดชอบ	3.1 ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว และโรงเรียน มีความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน				
4. ใฝ่เรียนรู้	4.1 แสวงหาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ				
	4.2 มีการจดบันทึกความรู้อย่างเป็นระบบ				
	4.3 สรุปความรู้ได้อย่างมีเหตุผล				
5. อยู่อย่างพอเพียง	5.1 ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี และใช้เวลาอย่างเหมาะสม				
	5.2 ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี				
	5.3 ปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล				
	5.4 ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่น กระทำผิดพลาด				

เรื่องที่ 1 พุทธประวัติ

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
	5.5 วางแผนการเรียนรู้ การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของ ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร				
	5.6 รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และสภาพแวดล้อม ยอมรับและ ปรับตัว อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข				
6. มุ่งมั่นในการทำงาน	6.1 มีความตั้งใจและพยายามในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย				
	6.2 มีความอดทนและไม่ท้อแท้ต่ออุปสรรคเพื่อให้งานสำเร็จ				
7. รักความเป็นไทย	7.1 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย				
	7.2 เห็นคุณค่าและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย				
8. มีจิตสาธารณะ	8.1 รู้จักช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน				
	8.2 อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ และแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น				
	8.3 รู้จักดูแล รักษาทรัพย์สินสมบัติและสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน				
	8.4 เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียน				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

..... /..... /.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้	4	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
91 - 108	ดีมาก
73 - 90	ดี
54 - 72	พอใช้
ต่ำกว่า 54	ปรับปรุง

แบบบันทึกหลังแผนการสอน

- ด้านความรู้

.....

- ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

.....

- ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

.....

- ด้านอื่นๆ (พฤติกรรมเด่น หรือพฤติกรรมที่มีปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล (ถ้ามี))

.....

- ปัญหา/อุปสรรค

.....

- แนวทางการแก้ไข

.....

ความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

ข้อเสนอแนะ .....

.....

.....

.....

ลงชื่อ .....

(.....)

ตำแหน่ง .....

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ชาดก

1 ชั่วโมง

1 สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การศึกษาชาดก ซึ่งเป็นเรื่องราวของพระโพธิสัตว์มาบำเพ็ญบารมี โดยใช้การคิดวิเคราะห์ห่อหุ้มเป็นเหตุเป็นผลนั้น ย่อมทำให้ได้ข้อคิดสำคัญ ซึ่งนำมาเตือนสติและนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม

2 ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.1/4 วิเคราะห์และประพาดิตนตามแบบอย่างการดำเนินชีวิตและข้อคิดจากประวัติสาวก ชาดก เรื่องเล่า และศาสนิกชนตัวอย่างตามที่กำหนด

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1) อธิบายเรื่องราวของอัมพชาดก และติตติรชาดกได้
- 2) วิเคราะห์ข้อคิดเตือนใจที่ได้จากอัมพชาดก และติตติรชาดกได้

3 สาระการเรียนรู้

3.1 สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- ชาดก
  - อัมพชาดก
  - ติตติรชาดก

3.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

(พิจารณาตามหลักสูตรสถานศึกษา)

4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร

4.2 ความสามารถในการคิด

- 1) ทักษะการรวบรวมข้อมูล
- 2) ทักษะการนำความรู้ไปใช้

4.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้

6 กิจกรรมการเรียนรู้

วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ : เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน

- นักเรียนสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัยและทำสมาธิก่อนเรียน

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

สื่อการเรียนรู้ : ตัวอย่างข่าว

- ครูให้ตัวแทนนักเรียนอ่านข่าวเกี่ยวกับบุคคลที่มีความกตัญญู-กตเวทีกและเคารพผู้อาวุโส แล้วให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ข่าว ในหัวข้อต่อไปนี้
  - การกระทำใดบ้างที่แสดงให้เห็นถึงความกตัญญู
  - การกระทำใดบ้างที่แสดงให้เห็นถึงการแสดงความเคารพ ผู้อาวุโส
- ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า การกระทำของบุคคลในข่าวในเรื่อง ความกตัญญูกตเวทีกและการเคารพผู้อาวุโส นั้นเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งนักเรียนควรปฏิบัติตาม

ขั้นสอน

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ :

- หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.1
- แบบวัดข
- หนังสือค้นคว้าเพิ่มเติม
- ใบงานที่ 2.7-2.8
- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ

คำถามกระตุ้นความคิด

- ครูให้นักเรียนกลุ่มเดิม (จากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2) ส่งตัวแทนออกมาจับสลากเพื่อศึกษาชาดก กลุ่มละ 1 เรื่อง ดังนี้
  - อัมพชาดก
  - ติตติรชาดก
- นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาทำความเข้าใจในชาดกที่กลุ่มของตนจับสลากได้จากหนังสือเรียน และแหล่งข้อมูลสารสนเทศ แล้วบันทึกความรู้ที่ได้จากการศึกษาลงใน แบบบันทึกการอ่าน
- นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด ข้อ 1-2

- คุณธรรมอันเป็นแบบอย่างจากเรื่องอัมพชาดกได้แก่อะไร
(ความกตัญญูกตเวทีก)
- คุณธรรมอันเป็นแบบอย่างจากเรื่อง ติตติรชาดกได้แก่อะไร
(การเคารพผู้อาวุโส)

4. ครูแจกใบงานที่ 2.7 เรื่อง อัมพชาดก และใบงานที่ 2.8 เรื่อง ติตติรชาดก ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มตามชาดกที่กลุ่มศึกษา
5. สมาชิกแต่ละกลุ่มช่วยกันทำใบงานที่กลุ่มของตนได้รับ โดยแบ่งหน้าที่กัน ดังนี้
  - สมาชิกคนที่ 1 อ่านคำสั่ง คำถาม แยกแยะประเด็นให้ชัดเจน
  - สมาชิกคนที่ 2-3 พังคำถาม รวบรวมข้อมูล หาแนวทาง เสนอแนะในการตอบคำถาม
  - สมาชิกคนที่ 4-5 ตอบคำถาม
  - สมาชิกคนที่ 6 ตรวจสอบความถูกต้อง
6. สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มหมุนเวียนเปลี่ยนหน้าที่กันทำงานในใบงานที่กลุ่มของตนได้รับจนเสร็จทุกข้อ
7. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแลกเปลี่ยนกันตรวจคำตอบในใบงานที่กลุ่มของตนได้รับ โดยครูเป็นผู้เฉลย นักเรียนผู้ตรวจเป็นผู้ให้คะแนน
8. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุด และให้กลุ่มที่ตอบคำถามบางข้อไม่ถูกต้องให้แก้ไขคำตอบให้ถูกต้อง
9. ครูให้นักเรียนแต่ละคนทำกิจกรรมตามตัวชีวิต : กิจกรรมที่ 2.5 จากแบบวัดฯ เป็นการบ้าน เสร็จแล้วนำเสนอครูตามกำหนดเวลาที่ตกลงกัน

ขั้นสรุป

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ : —

คำถามกระตุ้นความคิด

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากการศึกษา อัมพชาดก และติตติรชาดก
2. นักเรียนตอบคำถามกระตุ้นความคิด
  - นักเรียนสามารถนำหลักคุณธรรมอันเป็นแบบอย่าง จากอัมพชาดก และติตติรชาดก ไปปฏิบัติได้อย่างไรบ้าง (พิจารณาตามคำตอบของนักเรียน โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

- ครูมอบหมายให้นักเรียนแต่ละคนปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมที่ควรถือเป็นแบบอย่างของพระพุทธเจ้า พระสาวก พุทธสาวิกา ศาสนิกชนตัวอย่าง และชาดก แล้วบันทึกลงในแบบบันทึก จากนั้นรายงานผลต่อครูผู้สอนตามกำหนดเวลาที่ตกลงกัน โดยให้ครอบคลุมประเด็นตามที่กำหนด ดังนี้
  - 1) การปฏิบัติตนตามคุณธรรมอันเป็นแบบอย่างของพระพุทธเจ้า พระสาวก ศาสนิกชนตัวอย่าง และชาดก
  - 2) การวิเคราะห์ผลของการปฏิบัติตนตามคุณธรรมอันเป็นแบบอย่างของพระพุทธเจ้า พระสาวก ศาสนิกชนตัวอย่าง และชาดก

นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

7 การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 2.7	ใบงานที่ 2.7	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจใบงานที่ 2.8	ใบงานที่ 2.8	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบบันทึกการอ่าน	แบบบันทึกการอ่าน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
ประเมินการนำเสนอผลงาน	แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สังเกตความมีวินัย และใฝ่เรียนรู้	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
ตรวจแบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	แบบทดสอบหลังเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
ตรวจรายงานผลการปฏิบัติตนตามคุณธรรมอันเป็นแบบอย่างของพระพุทธเจ้า พระสาวก ศาสนิกชนตัวอย่าง และชาดก	แบบประเมินรายงานผลการปฏิบัติตนตามคุณธรรมอันเป็นแบบอย่างของพระพุทธเจ้า พระสาวก ศาสนิกชนตัวอย่าง และชาดก	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

8 สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

8.1 สื่อการเรียนรู้

- 1) หนังสือเรียน พระพุทธศาสนา ม.1
- 2) แบบวัดและบันทึกผลการเรียนรู้ พระพุทธศาสนา ม.1
- 3) ตัวอย่างข่าว
- 4) ใบงานที่ 2.7 เรื่อง อัมพชาดก
- 5) ใบงานที่ 2.8 เรื่อง ติตติราชาดก

9.2 แหล่งการเรียนรู้

- แหล่งข้อมูลสารสนเทศ
  - <http://www.aksorn.com/LC/Rel/M1/06>

ชิ้นงาน/ภาระงาน (รวบยอด)

แบบบันทึกการปฏิบัติตนตามคุณธรรมอันเป็นแบบอย่างของพระพุทธเจ้า พระสาวก ศาสนิกชนตัวอย่าง และชาดก

คำชี้แจง ให้นักเรียนปฏิบัติตนตามคุณธรรมอันเป็นแบบอย่างของพระพุทธเจ้า พระสาวก ศาสนิกชน
ตัวอย่าง และชาดก อย่างน้อย 5 คุณธรรม แล้วรายงานผลตามหัวข้อที่กำหนด

ลำดับที่	คุณธรรมอันเป็นแบบอย่าง	พฤติกรรม	หลักฐานประกอบ/ผู้รับรอง
1	ตัวอย่าง - ความรับผิดชอบ	ตัวอย่าง - ส่งการบ้านครูตามกำหนดเวลา	
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้ปฏิบัติ

การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน (รวบยอด)

**แบบประเมินรายงานผลการปฏิบัติตนตามคุณธรรมอันเป็นแบบอย่างของ
 พระพุทธเจ้า พระสาวก ศาสนิกชนตัวอย่าง และชาดก**

(ชิ้นงานที่ 2)

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1	การปฏิบัติตนตามคุณธรรมอันเป็นแบบอย่าง ของพระพุทธเจ้า พระสาวก ศาสนิกชนตัวอย่าง และชาดก				
2	การวิเคราะห์ผลของการปฏิบัติตนตามคุณธรรม อันเป็นแบบอย่างของพระพุทธเจ้า พระสาวก ศาสนิกชนตัวอย่าง และชาดก				
รวม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
 ...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

- ดีมาก = 4 คะแนน
- ดี = 3 คะแนน
- พอใช้ = 2 คะแนน
- ปรับปรุง = 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
8	ดีมาก
6 - 7	ดี
4 - 5	พอใช้
ต่ำกว่า 4	ปรับปรุง

ลูกร้องเพลงหาเงินรักษาแม่ป่วยมะเร็งระยะสุดท้าย

เด็กชายวัย 5 ขวบใน จ.พิษณุโลกช่วยหาเงินเพื่อรักษาแม่ที่ป่วยเป็นมะเร็งระยะสุดท้าย และเลี้ยงน้องชายวัยเพียง 3 เดือน ด้วยการออกไปร้องเพลงตามร้านอาหารร่วมกับบิดา ขณะที่แพทย์ระบุว่าอาการของมารดาทำได้เพียงรักษาเท่านั้น

ด.ช. ภูผา รัตนรุ่งเรืองชัย อายุ 5 ขวบ หรือน้องไบเบิ้ล นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลประชาราชบุรี สร้างความพิเลิดพิเลินแก่บรรดาลูกค้าร้านอาหารครัวปัญญา ต. ในเมือง อ. เมืองพิษณุโลก

นายธนากร รัตนรุ่งเรืองชัย อายุ 29 ปี พ่อของเด็กชายไบเบิ้ลเป็นผู้นำเด็กชายภูผามาร่วมร้องเพลง ขณะตระเวน เล่นกีตาร์โปร่ง และร้องเพลงตามร้านอาหารในตัวเมืองพิษณุโลก เพื่อหาเงินไปรักษานางศกลวรรณ รัตนรุ่งเรืองชัย อายุ 34 ปี ภรรยา และมารดาของน้องไบเบิ้ลซึ่งป่วยเป็นโรคมะเร็งระยะสุดท้าย ขณะนี้รักษาตัวภายในโรงพยาบาล พุทธชินราช รวมทั้งซื้อของใช้จำเป็นสำหรับเด็กชายเมเบิ้ล น้องชายวัย 3 เดือน

ขณะที่นางศกลวรรณบอกว่า รู้สึกสงสารลูกที่ต้องอดหลับอดนอนเพื่อหาเงินช่วยเหลือครอบครัว แต่ก็ภูมิใจ ที่ลูกชายมีความสามารถและกล้าที่จะร้องเพลงบนเวที และอยากมีชีวิตอยู่ให้นานที่สุด เพื่อให้ลูกทั้งสองคนจดจำใบหน้าได้

พญ. พรสวรรค์ เพียรสวรรค์ แพทย์ปฏิบัติการอายุรกรรม โรงพยาบาลพุทธชินราชเปิดเผยว่า อาการของนางศกลวรรณยังคงน่าเป็นห่วง เนื่องจากร่างกายไม่ตอบสนองต่อการทำคีโม ทำให้มะเร็งแพร่กระจายไปยังตับและส่วนอื่นๆ ของร่างกายแล้ว ขณะนี้จึงทำได้เพียงรักษาไปตามอาการเท่านั้น

ที่มา : ข่าวสนุกออนไลน์. 2553. "ลูกร้องเพลงหาเงินรักษาแม่ป่วยมะเร็งระยะสุดท้าย". [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://news.sanook.com/957963/ลูกกตัญญูร้องเพลงหาเงินรักษาแม่ป่วยระยะสุดท้าย/> สืบค้น 25 มิถุนายน 2555.

นายชวน หลีกภัย ประธานสภาที่ปรึกษาพรรคประชาธิปัตย์ รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ เนื่องในวันสงกรานต์

วันนี้ 13 เม.ย. 55 เวลา 15.00 น. ที่โรงเรียนน้ำผุด อ. เมือง จ. ตรัง นายชวน หลีกภัย ประธานสภาที่ปรึกษาพรรคประชาธิปัตย์ พร้อมด้วยนายแพทย์สุกิจ อัถโถปกรณ์ ส.ส. ตรัง พรรคประชาธิปัตย์ นายกิจ หลีกภัย นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดตรัง นายธีรศักดิ์ มัคคูน ผู้ตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข นายสันติ วงษ์ยงศิลป์ ผู้อำนวยการแขวงทางหลวงตรัง ร่วมพิธีรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ เนื่องในวันสงกรานต์ และมอบประกาศเกียรติคุณผู้สูงอายุดีเด่น ประจำปี 2555 ขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำผุด

เทศกาลวันสงกรานต์ ประจำปี 2555 ที่ถือว่าเป็นประเพณีอันดีงามมาช้านานที่สืบสานยึดถือปฏิบัติต่อกันมาจนถึงทุกวันนี้ สิ่งหนึ่งซึ่งมีความสำคัญและบ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของประเพณีสงกรานต์ คือ การรดน้ำดำหัวขอพรผู้ใหญ่ อันหมายถึงการแสดงความเคารพนอบน้อมและขอพรจากท่าน เพื่อเป็นสิริมงคลในการดำรงชีวิตของตน และทาง อบต. น้ำผุด ได้ตระหนักถึงความสำคัญของประเพณีอันดีงามจึงได้จัดให้มีพิธีรดน้ำขอพร ผู้สูงอายุในตำบลน้ำผุดที่เดินทางมาร่วมงาน จำนวนกว่า 120 คน เพื่อให้เด็กและเยาวชนในพื้นที่ตำบลน้ำผุด ได้ข้อคิดดีๆ จากผู้ใหญ่ และได้ร่วมกันแสดงออกในทางสร้างสรรค์อย่างสนุกสนาน อันจะส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นรวมทั้งเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

ที่มา : จังหวัดตรัง. 2555. “นายชวน หลีกภัย ประธานสภาที่ปรึกษาพรรคประชาธิปัตย์ รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ เนื่องในวันสงกรานต์”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://123.242.177.1/trnew/index.../546-2012-04-17-02-31-29> สืบค้น 25 มิถุนายน 2555.

ใบงานที่

2.7

อัมพชาดก

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. เพราะเหตุใด พระพุทธเจ้าจึงตรัสเล่าเรื่อง อัมพชาดก

.....

.....

.....

2. เพราะเหตุใด พระเทวทัตจึงบอกคินความเป็นอาจารย์แก่พระพุทธเจ้า

.....

.....

.....

3. เพราะเหตุใด พระเทวทัตจึงทำสังฆเภท

.....

.....

.....

4. เพราะเหตุใด เรื่องราวในอัมพชาดกจึงเกี่ยวกับพระเทวทัต

.....

.....

.....

5. เพราะเหตุใด พราหมณ์หนุ่มจึงไม่แสดงความกตัญญูทเวที่ต่อผู้มีพระคุณ

.....

.....

.....

6. เพราะเหตุใด วิชาเสกมะม่วงของพราหมณ์หนุ่มจึงเป็นที่โปรดปรานของพระราชา

.....

.....

.....

.....

7. เพราะเหตุใด มนต์ที่พราหมณ์หนุ่มกล่าวในภายหลังจึงไม่สามารถเสกมะม่วงตามที่พระราชาได้รับสั่งได้

.....

.....

.....

.....

8. เพราะเหตุใด คำกล่าวเท็จจึงทำให้มนต์วิชาการเสกมะม่วงเสื่อม

.....

.....

.....

.....

9. เพราะเหตุใด พระราชาจึงมีรับสั่งให้เชิญพราหมณ์หนุ่มและขับไล่ออกจากพระนคร

.....

.....

.....

.....

10. เพราะเหตุใด อาจารย์จันทาลจึงไม่ถ่ายทอดมนต์ให้กับพราหมณ์หนุ่มอีกทั้งๆ ที่พราหมณ์หนุ่มกราบ

แทบทำอาจารย์สารภาพผิด เพื่อขอเรียนมนต์ใหม่

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่

2.7

อัมพชาดก

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. เพราะเหตุใด พระพุทธเจ้าจึงตรัสเล่าเรื่อง อัมพชาดก
เพราะพระองค์ประสงค์จะเล่าให้เหล่าสาวกฟังถึงเรื่อง การบอกคืนอาจารย์ของพระเทวทัต
2. เพราะเหตุใด พระเทวทัตจึงบอกคืนความเป็นอาจารย์แก่พระพุทธเจ้า
เพราะพระเทวทัตคิดเป็นใหญ่จะปกครองสงฆ์แทนพระพุทธเจ้า แต่ถูกห้ามจึงขัดเคืองถึงขั้นบอกคืนความเป็นอาจารย์แก่พระพุทธเจ้า และจะเป็นพระพุทธเจ้าเอง
3. เพราะเหตุใด พระเทวทัตจึงทำสังฆเภท
เพราะต้องการให้พระสงฆ์แตกแยกความสามัคคีกัน
4. เพราะเหตุใด เรื่องราวในอัมพชาดกจึงเกี่ยวกับพระเทวทัต
เพราะพระพุทธเจ้าทรงเล่าถึงเรื่องของพราหมณ์หนุ่มที่ไม่มีความกตัญญูต่เวที เปรียบเสมือนพระเทวทัต ที่ไม่มีความกตัญญูต่เวทีต่อพระพุทธเจ้า ต่อพระพุทธศาสนา
5. เพราะเหตุใด พราหมณ์หนุ่มจึงไม่แสดงความกตัญญูต่เวทีต่อผู้มีพระคุณ
เพราะพราหมณ์หนุ่มเกิดความละอายไม่กล้ากราบทูลพระราชว่า อาจารย์ที่สอนวิชาเสกมะม่วง คือ อาจารย์จันทาล
6. เพราะเหตุใด วิชาเสกมะม่วงของพราหมณ์หนุ่มจึงเป็นที่โปรดปรานของพระราช
เพราะพระราชชอบพระทัยมะม่วงที่มีรสชาติหวานอร่อยที่พราหมณ์หนุ่มใช้วิชาเสกมะม่วงขึ้นมา
7. เพราะเหตุใด มนต์ที่พราหมณ์หนุ่มกล่าวในภายหลังจึงไม่สามารถเสกมะม่วงตามที่พระราชามีรับสั่งได้
เพราะพราหมณ์หนุ่มกล่าวเท็จ ทำให้มนต์เสื่อม
8. เพราะเหตุใด คำกล่าวเท็จจึงทำให้มนต์วิชาการเสกมะม่วงเสื่อม
เพราะพราหมณ์หนุ่มรับปากกับจันทาลว่าจะไม่โกหกเป็นอันขาดว่า วิชาเสกมะม่วงศึกษาจากอาจารย์ ผู้เป็นจันทาล แต่พราหมณ์หนุ่มเกิดความละอายไม่กล้าทูลความเป็นจริงว่า อาจารย์ที่สอนวิชาเสกมะม่วง คือ อาจารย์จันทาล แต่กลับทูลว่าอาจารย์ที่ศานาไปโกษฐ์ แห่งกรุงตักสิลา
9. เพราะเหตุใด พระราชาจึงมีรับสั่งให้เชิญพราหมณ์หนุ่มและขับไล่ออกจากพระนคร
เพราะทรงกริ้วที่พราหมณ์หนุ่ม มีรัตนธนะอันล้ำค่าอยู่กับตัวยังไม่รู้คุณค่า ไม่รักษาไว้ รัตนธนะนั้นจึงอันตรธานไป
10. เพราะเหตุใด อาจารย์จันทาลจึงไม่ถ่ายทอดมนต์ให้กับพราหมณ์หนุ่มอีกทั้งๆ ที่พราหมณ์หนุ่มกราบแทบเท้าอาจารย์สารภาพผิด เพื่อขอเรียนมนต์ใหม่
เพราะพราหมณ์หนุ่มเป็นคนพูดจาเท็จ และไม่มีความกตัญญูต่ออาจารย์จันทาล

ใบงานที่

2.8

ติดติริชาดก

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. เพราะเหตุใด พระสารีบุตรจึงเดินจงกรมตลอดคืน

.....

.....

.....

2. เพราะเหตุใด พระพุทธเจ้าจึงรับสั่งให้ประชุมสงฆ์ทันทีที่ทราบว่า พระสารีบุตรไม่มีที่พักจึงเดินจงกรม

ตลอดคืน

.....

.....

.....

3. เพราะเหตุใด พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า ภิกษุผู้เจริญด้วยวิญญูเท่านั้นที่ควรได้ที่พักอันเลิศ ข้าวและน้ำอันเลิศ

.....

.....

.....

4. เพราะเหตุใด พระพุทธเจ้าจึงเล่าเรื่อง ติดติริชาดก ให้เหล่าภิกษุฟัง

.....

.....

.....

5. เพราะเหตุใด ช้างและลิงจึงยอมรับในความอาวุโสสูงสุดของนกกะทา

.....

.....

.....

6. เพราะเหตุใด ช้าง ลิง และนกกระทา จึงอยู่ด้วยกันอย่างผาสูกตลอดอายุขัย

.....

.....

.....

.....

7. เพราะเหตุใด พระพุทธเจ้าจึงเล่าเรื่อง การยอมรับในความอาวุโสของช้าง ลิง และนกกระทา เพื่อสอน

เรื่องการเคารพยำเกรงตามลำดับอาวุโสของภิกษุ

.....

.....

.....

.....

8. เพราะเหตุใด การหวงห้ามเสนาสนะให้พระเถระผู้มีพรรษามากกว่าได้พักอาศัย

.....

.....

.....

.....

9. เพราะเหตุใด คนที่ฉลาดในธรรม เคารพบ้น้อมต่อผู้เจริญวิยวุฒิ คนๆ นั้นย่อมได้รับความเจริญต่อไป
ในภายภาคหน้า

.....

.....

.....

.....

10. เพราะเหตุใด คุณธรรมเรื่อง การเคารพยำเกรงตามลำดับอาวุโส จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกคนในสังคมควร
ได้

ตระหนักและยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่

2.8

ติตติรชาดก

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. เพราะเหตุใด พระสารีบุตรจึงเดินจงกรมตลอดคืน

เพราะพระฉัพพัคคีย์ต่างจับจองที่พักไว้เพื่อตนเอง และอุปชฌาย์อาจารย์ จนพระสารีบุตรไม่มีที่พัก

2. เพราะเหตุใด พระพุทธเจ้าจึงรับสั่งให้ประชุมสงฆ์ทันทีที่ทราบข่าว พระสารีบุตรไม่มีที่พักจึงเดินจงกรมตลอดคืน

เพราะพระองค์ประสงค์จะถามว่า ภิกษุชนิดใด ควรจะได้ที่พักอันเลิศ ข้าวและน้ำอันเลิศ

3. เพราะเหตุใด พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า ภิกษุผู้เจริญด้วยวิญญูเท่านั้นที่ควรได้ที่พักอันเลิศ ข้าวและน้ำอันเลิศ

เพราะถ้าการอยู่ร่วมกันจำนวนมาก ไม่รู้จักเคารพยำเกรง ไม่กราบไหว้ผู้เจริญวัย จะอยู่ร่วมกันได้อย่างไร

4. เพราะเหตุใดพระพุทธเจ้าจึงเล่าเรื่อง ติตติรชาดก ให้เหล่าภิกษุฟัง

เพราะชาดกเรื่อง ติตติรชาดก กล่าวถึงสัตว์สหาย 3 ตัว คือ ลิง นกกระทา และช้าง ซึ่งตกลงกันว่าจะเคารพยำ

เกรง ตามลำดับอาวุโส แต่ตัดสินใจไม่ได้ว่า ใครเป็นผู้อาวุโสที่สุด

5. เพราะเหตุใด ช้างและลิงจึงยอมรับในความอาวุโสสูงสุดของนกกระทา

เพราะนกกระทาท่างถึงต้นไทรที่อยู่ไกลจากต้นไทรต้นนี้ ที่นกกระทาได้กินผลแล้วบินผ่านมายังที่นี่

และได้ถ่ายมูลไว้ จนเกิดเป็นต้นไทรต้นนี้ขึ้นมา นกกระทาย่อมอาวุโสกว่าลิงและช้าง

6. เพราะเหตุใด ช้าง ลิง และนกกระทา จึงอยู่ด้วยกันอย่างผาสุกตลอดอายุขัย

เพราะช้าง และลิงยอมรับในความอาวุโส มีความเคารพยำเกรง และเชื่อฟังคำแนะนำในฐานะผู้อาวุโส

7. เพราะเหตุใด พระพุทธเจ้าจึงเล่าเรื่อง การยอมรับในความอาวุโสของช้าง ลิง และนกกระทา เพื่อสอนเรื่องการเคารพยำเกรงตามลำดับอาวุโสของภิกษุ

เพราะช้าง ลิง นกกระทา เป็นสัตว์เดียรฉาน ยังรู้จักเคารพยำเกรงตามลำดับอาวุโส ภิกษุเป็นมนุษย์แท้ๆ

และบวชเรียนในศาสนา เหตุใดจึงไม่เคารพยำเกรงกันตามลำดับอาวุโส

8. เพราะเหตุใด การหวงห้ามเสนาสนะให้พระเถระผู้มีพรรษามากกว่าได้พักอาศัย

เพราะพระเถระผู้มีพรรษามากกว่าควรได้ที่พักก่อน เหมือนการเคารพยำเกรงตามลำดับอาวุโส

9. เพราะเหตุใด คนที่ฉลาดในธรรม เคารพบิณฑบาตต่อผู้เจริญวิยวุฒิ คนๆ นั้นย่อมได้รับความเจริญต่อไป ในภายภาคหน้า

..... เพราะคนฉลาดในธรรม คนเคารพบิณฑบาตต่อผู้เจริญด้วยวิยวุฒิ คนเหล่านั้นย่อมได้รับการยกย่องสรรเสริญ และเจริญรุ่งเรืองในทางที่ดี

10. เพราะเหตุใด คุณธรรมเรื่อง การเคารพยำเกรงตามลำดับอาวุโส จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกคนในสังฆมคควร
ได้

ตระหนักและยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ

..... เพราะคำว่า "สังคม" คือ การที่คนตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข คน 2 คนนั้น จะต้องมีความ
เคารพยำเกรงกันตามลำดับอาวุโส ซึ่งในความเป็นจริงเราต้องอยู่ร่วมกับคนจำนวนมากและหลากหลายสังคม ทุกคนจึงต้อง
ตระหนักและให้ความสำคัญกับคุณธรรมข้อนี้ จึงจะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

.....

แบบบันทึกการอ่าน

ชื่อหนังสือ..... ชื่อผู้แต่ง..... นามปากกา.....
สำนักพิมพ์..... สถานที่พิมพ์..... ปีที่พิมพ์.....
จำนวนหน้า..... ราคา..... บาท อ่านวันที่..... เดือน..... พ.ศ..... เวลา.....

1. สารสำคัญของเรื่อง

.....
.....
.....

2. วิเคราะห์ข้อคิด/ประโยชน์ที่ได้จากเรื่อง

.....
.....
.....

3. สิ่งที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

.....
.....
.....

4. ข้อเสนอแนะของคุณ

.....
.....
.....

ลงชื่อ..... นักเรียน..... ลงชื่อ..... ผู้ปกครอง.....
(.....) (.....)

ลงชื่อ..... ครูผู้สอน.....
(.....)

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานมีความสมบูรณ์ชัดเจน ให้ 4 คะแนน   ผลงานมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่ ให้ 2 คะแนน
ผลงานมีข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อย ให้ 3 คะแนน   ผลงานมีข้อบกพร่องมาก ให้ 1 คะแนน

แบบประเมิน การนำเสนอผลงาน

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน ประเมินการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามรายการที่กำหนด แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
 ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1	นำเสนอเนื้อหาในผลงานได้ถูกต้อง				
2	การลำดับขั้นตอนของเนื้อเรื่อง				
3	การนำเสนอมีความน่าสนใจ				
4	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม				
5	การตรงต่อเวลา				
รวม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
 ..... / ..... / .....

เกณฑ์การให้คะแนน

ผลงานหรือพฤติกรรมสมบูรณ์ชัดเจน	ให้ 4 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องบางส่วน	ให้ 3 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องเป็นส่วนใหญ่	ให้ 2 คะแนน
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องมาก	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

แบบสังเกตพฤติกรรม **การทำงานรายบุคคล**

ชื่อ ..... ชั้น .....

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
 ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1	การแสดงความคิดเห็น				
2	การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น				
3	การทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย				
4	ความมีน้ำใจ				
5	การตรงต่อเวลา				
รวม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
 ..... / ..... / .....

เกณฑ์การให้คะแนน

- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 4 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 3 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 2 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

แบบสังเกตพฤติกรรม **การทำงานกลุ่ม**

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
 ที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล ของผู้รับการประเมิน	การแสดง ความ คิดเห็น				การยอมรับ ฟังคนอื่น				การทำงาน ตามที่ได้รับ มอบหมาย				ความมีน้ำใจ				การมี ส่วนร่วมใน การปรับปรุง ผลงานกลุ่ม				รวม 20 คะแนน		
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
 ..... / ..... / .....

เกณฑ์การให้คะแนน

- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 4 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 3 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 2 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18 - 20	ดีมาก
14 - 17	ดี
10 - 13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

แบบประเมิน คุณลักษณะอันพึงประสงค์

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่อง
ที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	1.1 ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ ร้องเพลงชาติได้ และอธิบายความหมายของ เพลงชาติ				
	1.2 ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของนักเรียน				
	1.3 ให้ความร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำงานกับสมาชิกในชั้นเรียน				
	1.4 เข้าร่วมกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี ประองตอง และเป็นประโยชน์ต่อ โรงเรียนและชุมชน				
	1.5 เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนา				
	1.6 เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ตามที่โรงเรียน และชุมชนจัดขึ้น				
2. ซื่อสัตย์ สุจริต	2.1 ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นจริง				
	2.2 ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ละอาย และเกรงกลัวที่จะทำความผิด ทำตาม สัญญาที่ตนให้ไว้กับเพื่อน พ่อแม่หรือผู้ปกครอง และครู				
	2.3 ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง				
3. มีวินัย รับผิดชอบ	3.1 ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว และโรงเรียน มีความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน				
4. ใฝ่เรียนรู้	4.1 แสวงหาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ				
	4.2 มีการจดบันทึกความรู้อย่างเป็นระบบ				
	4.3 สรุปความรู้ได้อย่างมีเหตุผล				
5. อยู่อย่างพอเพียง	5.1 ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น สิ่งของ เครื่องใช้ ฯลฯ อย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี และใช้เวลาอย่างเหมาะสม				
	5.2 ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ่มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี				
	5.3 ปฏิบัติตนและตัดสินใจด้วยความรอบคอบ มีเหตุผล				
	5.4 ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่น กระทำผิดพลาด				

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ด้าน	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
	5.5 วางแผนการเรียนรู้ การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของ ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร				
	5.6 รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และสภาพแวดล้อม ยอมรับและ ปรับตัว อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข				
6. มุ่งมั่นในการ ทำงาน	6.1 มีความตั้งใจและพยายามในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย				
	6.2 มีความอดทนและไม่ท้อแท้ต่ออุปสรรคเพื่อให้งานสำเร็จ				
7. รักความเป็นไทย	7.1 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย				
	7.2 เห็นคุณค่าและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย				
8. มีจิตสาธารณะ	8.1 รู้จักช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงาน				
	8.2 อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำ และแบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่น				
	8.3 รู้จักดูแล รักษาทรัพย์สินสมบัติและสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน				
	8.4 เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ของโรงเรียน				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้ 4 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
91 - 108	ดีมาก
73 - 90	ดี
54 - 72	พอใช้
ต่ำกว่า 54	ปรับปรุง

แบบบันทึกหลังแผนการสอน

- ด้านความรู้

.....
.....

- ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

.....
.....

- ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

.....
.....

- ด้านอื่นๆ (พฤติกรรมเด่น หรือพฤติกรรมที่มีปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล (ถ้ามี))

.....
.....

- ปัญหา/อุปสรรค

.....
.....

- แนวทางการแก้ไข

.....
.....

ความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

ข้อเสนอแนะ .....

.....

.....

.....

ลงชื่อ .....

(.....)

ตำแหน่ง .....

แบบบันทึกหลังหน่วยการเรียนรู้

ตอนที่ 1 นักเรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหน่วยการเรียนรู้
ต่อไปนี้ ส 1.1 (ม.1/3, ม.1/4)

- ด้านความรู้

.....
.....
(จำนวน ..... คน คิดเป็นร้อยละ .....

- ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

.....

- ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

.....

- ด้านอื่นๆ (พฤติกรรมเด่น หรือพฤติกรรมที่มีปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล (ถ้ามี))

.....

สรุปผลจากการประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน (รวมยอด) ประจำหน่วยการเรียนรู้

- ระดับคุณภาพดีมาก จำนวน ..... คน คิดเป็นร้อยละ .....
- ระดับคุณภาพดี จำนวน ..... คน คิดเป็นร้อยละ .....
- ระดับคุณภาพพอใช้ จำนวน ..... คน คิดเป็นร้อยละ .....
- ระดับคุณภาพปรับปรุง จำนวน ..... คน คิดเป็นร้อยละ .....

- ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

- แนวทางการแก้ไข

.....

.....

ความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

ข้อเสนอแนะ .....

.....

ลงชื่อ .....

(.....)

ตำแหน่ง .....

ตอนที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพนักเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ด้านคุณภาพผู้เรียน)	ร้อยละ
มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ	
1.1 มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพและออกกำลังกายสม่ำเสมอ 1.2 มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน 1.3 ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยงตนเองจากสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัย อุบัติเหตุ และปัญหาทางเพศ 1.4 เห็นคุณค่าในตนเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม 1.5 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและให้เกียรติผู้อื่น 1.6 สร้างผลงานจากการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี/นาฏศิลป์ กีฬา/นันทนาการตามจินตนาการ	
มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	
2.1 มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร 2.2 เอื้ออาทรผู้อื่นและกตัญญูทวดเวทิต่อผู้มีพระคุณ 2.3 ยอมรับความคิดและวัฒนธรรมที่แตกต่าง 2.4 ตระหนัก รู้คุณค่า ร่วมอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม	
มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	
3.1 มีนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ และสื่อต่างๆ รอบตัว 3.2 มีทักษะในการอ่าน ฟัง ดู พูด เขียน และตั้งคำถามเพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม 3.3 เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อการเรียนรู้ระหว่างกัน 3.4 ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้และนำเสนอผลงาน	
มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุสมผล	
4.1 สรุปความคิดจากเรื่องที่อ่าน ฟัง และดู และสื่อสารโดยการพูดหรือเขียนตามความคิดของตนเอง 4.2 นำเสนอวิธีคิด วิธีแก้ปัญหาด้วยภาษาหรือวิธีการของตนเอง 4.3 กำหนดเป้าหมาย คาดการณ์ ตัดสินใจแก้ปัญหาโดยมีเหตุผลประกอบ 4.4 มีความคิดริเริ่ม และสร้างสรรค์ผลงานด้วยความภาคภูมิใจ	
มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	
5.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยแต่ละกลุ่มสาระเป็นไปตามเกณฑ์ 5.2 ผลการประเมินสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรเป็นไปตามเกณฑ์ 5.3 ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนเป็นไปตามเกณฑ์ 5.4 ผลการทดสอบระดับชาติเป็นไปตามเกณฑ์	
มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	
6.1 วางแผนการทำงานและดำเนินการจนสำเร็จ 6.2 ทำงานอย่างมีความสุข มุ่งมั่นพัฒนางาน และภูมิใจในผลงานของตนเอง 6.3 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ 6.4 มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนเองสนใจ	